Ársskýrsla 2018

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Efnisyfirlit

Ávarp stjórnarformanns 4
Um sjóðinn 6
Ávöxtun og þróun markaða 7
Iðgjöld og lífeyrir 8
Rekstur og áætlun 10
Áhættustefna 11
Fjárfestingarstefna 12
Tryggingafræðileg staða 13
Verðbréfaeign og fjárfestingar 14
Sjóðfélagalán 15
Séreignardeild og tilgreind séreignadeild 16
Stjórn og endurskoðunarnefnd 18
Starfsmenn 19
Stjórnarháttayfirlýsing 20
Hluthafastefna 22
Stefna um samfélagslega ábyrgð 23
Ársreikningur 25
Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra 26
Áritun óháðs endurskoðanda 29
Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris 32
Efnahagsreikningur 33
Sjóðstreymisyfirlit 34
Yfirlit um breytingar á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris 35
Efnahagsreikningur deilda 36
Sjóðstreymisyfirlit deilda 37
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu 38
Skýringar 39

Ávarp stjórnarformanns

Staða Lífsverks í dag

Síðustu ár hefur eignasafn Lífsverks stækkað hratt og er það nú þrefalt stærra en fyrir 10 árum. Að okkar mati er eignasafn sjóðsins betur samsett nú en áður þannig að óhjákvæmilegar niðursveiflur í hagkerfum heimsins munu síður valda áföllum eins og sjóðfélagar hafa þurft að þola. Lífsverk er ungur lífeyrissjóður og mun áfram stækka næsta áratuginn ef vel gengur. Lífeyrisgreiðslur eru innan við 20% af iðgjaldagreiðslum og margir ungir háskólamenntaðir sjóðfélagar bætast í hópinn á hverju ári.

Stefna sjóðsins til framtíðar

Það er stefna sjóðsins að bjóða öllum háskólamenntuðum framúrskarandi þjónustu í lífeyrismálum. Mikilvægasta stefnumarkandi verkefni sjóðsins er að fjölga nýjum sjóðfélögum. Á síðasta ári var einn starfsmaður ráðinn til að sinna þessu verkefni og það er ánægjulegt að greina frá því að sú vinna skilar árangri í samræmi við markmið og að nú fjölgar stöðugt í okkar hópi. Annað stefnumarkandi verkefni er að efla eignastýringu sjóðsins en tveir starfsmenn sinna því mikilvæga verkefni. Að mati stjórnar sjóðsins er þó frekari fjölgun sjóðfélaga forsenda fyrir fjölgun starfsmanna í eignastýringarteymi – góðir hlutir gerast hægt í þessu eins og mörgu öðru.

Ávöxtun eignasafns og eignastýring

Árið 2018 var ekki gjöfult á hlutabréfamörkuðum og hrein raunávöxtun samtryggingar var 1,1%, sem er nokkuð lægra en langtímamarkmið um 3,5% raunávöxtun. Munar þar mestu um verðsveiflur í desember síðastliðnum þegar erlend hlutabréf lækkuðu og gengi krónunnar styrktist. Í desember lækkaði því eignastaða Lífsverks, en þó mun minna en hjá flestum öðrum lífeyrissjóðum enda er eignasafn Lífsverks heldur áhættuminna en gengur og gerist hjá íslenskum lífeyrissjóðum. Verðtryggð innlend skuldabréf hækkuðu verulega á árinu 2018 en þar sem Lífsverk gerir stóran hluta skuldabréfa upp miðað við kaupkröfu bréfanna kemur þessi ávinningur ekki fram í raunávöxtun ársins, en mun þess í stað skila sér yfir líftíma skuldabréfanna.

Ávöxtun séreignarsafna var einnig undir væntingum á árinu vegna slakrar ávöxtunar hlutabréfa eins og áður var getið. Stýringu séreignar er útvistað og færist verkefnið til eignastýringar Kviku frá og með 1. janúar 2019.

Hagsveiflur og áhætta

Fyrir áratug hófst hækkunarhrina alþjóðlegra hlutabréfa sem er ein sú allra lengsta í sögu verðbréfamarkaða. Líklegt er að sú uppsveifla sem við höfum búið við síðustu ár taki senn enda. Í uppsveiflum eykst skuldsetning fyrirtækja og einstaklinga og þannig hliðrast fjárfesting og neysla fram í tíma eins og við Íslendingar kynntumst svo eftirminnilega á árunum 2004 til 2007. Eftir uppsveiflu tekur við niðursveifla þar sem gagnstæðir kraftar verka – fyrirætlanir ganga ekki eftir, hagnaður fyrirtækja minnkar og í sumum tilvikum verða mótaðilar gjaldþrota. Stjórn Lífsverks hefur sett mörk áhættu vegna eins mótaðila (þ.e. fyrirtæki) við 3% en við búum svo vel að allir mótaðilar utan einn eru langt undir þeim mörkum. Verðbréf þessa eina mótaðila eru tímabundið ofan marka, m.a. vegna hækkunar verðbréfa hans á markaði.

Hlutfall hlutabréfa í safni sjóðsins er lægra en almennt gerist hjá lífeyrissjóðum þó stefnt sé að hærra hlutfalli erlendra hlutabréfa. Verðbréf eru líklega það eina í þessum heimi sem fáir vilja kaupa þegar verðið lækkar. Kaupverð verðbréfa skiptir hins vegar mestu um raunávöxtun til langs tíma. Ef tækifæri gefast munu starfsmenn sæta færis á næstu misserum og kaupa erlend verðbréf á lægri verðum í niðursveiflu.

Við stýringu eignasafna á erlendum mörkuðum hefur það virkað vel í sögulegu samhengi að auka hlutfall skuldabréfa í safni til að draga úr sveiflum og hámarka ávöxtun. Árið 2018 bar þó svo við að skuldabréf og hlutabréf lækkuðu samtímis. Ástæðan er sú að stór hluti skuldabréfa erlendis eru, eins og hlutabréf, á háu verði og skila neikvæðri raunávöxtun. Nú þegar þetta er skrifað er ávöxtunarkrafa 10 ára þýskra ríkisskuldabréfa undir 0% þannig að raunávöxtun þeirra er líklega um það bil -2%. Ekki er því sjálfgefið að fjárfestingar Lífsverks erlendis skili 3,5% jákvæðri raunávöxtun nema gætt sé vel að tímasetningu fjárfestinga.

Nú nýverið birtist í Tímariti um viðskipti og efnahagsmál grein eftir Gylfa Magnússon um ávöxtun lífeyrissjóða á 20 ára tímabili frá árinu 1997 til 2017. Þar má sjá að raunávöxtun Lífsverks er undir 3,5% langtímamarkmiði og að sveiflur í ávöxtun eru langt umfram tilefni (11% staðalfrávik ársávöxtunar). Sveiflur sem þessar eru ekki ásættanlegar og við sem erum í forsvari fyrir sjóðinn höfum gert breytingar sem stefna í þá átt að draga úr sveiflum. Skiptir þar miklu að sýna þolinmæði og kaupa verðbréf ekki á hæstu verðum.

Sjóðfélagalán

Hlutfall lána til sjóðfélaga af heildareignasafni er hærra hjá Lífsverki en gengur og gerist hjá öðrum lífeyrissjóðum. Á árum áður helgaðist þetta af því að kjör á verðtryggðum lánum sjóðsins voru mun lægri en ávöxtunarkrafa á markaði. Í dag eru lánakjör Lífsverks hvorki betri né verri en gengur og gerist og lánareglur svipaðar og hjá öðrum, en samt sem áður er mikil ásókn í lán frá sjóðnum. Sjóðfélagar virðast einfaldlega kjósa að taka lán hjá eigin lífeyrissjóði og þjónusta starfsmanna Lífsverks á þessu sviði þykir vera persónuleg og góð. Stjórn sjóðsins og starfsmenn eru meðvitaðir um þá áhættu sem fylgir þessum lánveitingum en hafa ber í huga að veðþekja er góð og hámarkslánsupphæð er fremur lág. Til langs tíma hefur þessi eignaflokkur komið betur út fyrir sjóðinn en allir aðrir eignaflokkar. Á árinu 2018 var gerð sú breyting á lánareglum að kaupendur fyrstu íbúðar geta fengið viðbótarlán með álagi fyrir allt að 85% af kaupvirði íbúðar.

Tryggingafræðileg staða

Í lok ársins 2017 var tryggingafræðileg staða jákvæð um 1,5%. Horfur voru á því að þessi jákvæða staða myndi haldast en vegna nýrrar reikniaðferðar tryggingastærðfræðings verður nú breyting á tryggingafræðilegri stöðu til hins verra. Athugun Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga á nýgengi, endurhæfingu og lífslíkum öryrkja haustið 2018 leiddi í ljós lægri hlutfallslegar lífslíkur þessa hóps en annarra. Með nýrri reikniaðferð er þessi hópur tekinn út fyrir sviga og þannig gert ráð fyrir hærri lífslíkum annarra. Þetta hefur meiri áhrif á skuldbindingar Lífsverks en annarra sjóða vegna þess hve örorkuhlutfall er lágt. Hefur þessi breyting þau áhrif að tryggingafræðileg staða versnar og verður heildarstaða -2,1%. Vegna þessa verður gerð breyting á réttindaávinningstöflum frá og með næstu áramótum, þannig að framtíðarréttindi og framtíðarskuldbindingar haldist í hendur. Sem betur fer verður þó réttindaávinnsla sjóðfélaga Lífsverks eftir sem áður framúrskarandi.

Rekstur sjóðsins

Hjá Lífsverki starfa átta starfsmenn í fullu starfi. Í mörg horn er að líta enda fer sjóðurinn stækkandi og umsýsla lána til sjóðfélaga er fyrirferðarmikil. Þrátt fyrir fjölgun sjóðfélaga og vaxandi kröfur til umsýslu sjóðsins tókst samheldnum hópi undir stjórn Jóns L. Árnasonar að skila rekstrinum innan kostnaðaráætlunar árið 2018. Hlutfall rekstrarkostnaðar af eignum sjóðsins er 0,3% en þar sem sjóðurinn vex hratt á milli ára er von til þess að þetta hlutfall lækki í 0,2% á næstu 10 árum. Hlutfall rekstrarkostnaðar af iðgjöldum er 6% en með áframhaldandi fjölgun sjóðfélaga mun þetta hlutfall lækka mikið á næstu 10 árum.

Þakkir

Við í stjórn Lífsverks þökkum starfsmönnum sjóðsins frábær störf á árinu 2018. Vaxandi umsvif og velgengni sjóðsins eru merki um árangur af starfi ykkar. Þá viljum við þakka þeim sjóðfélögum sem settu sig í samband við stjórnarmenn og starfsmenn, fyrir þeirra endurgjöf. Máltækið segir að betur sjái augu en auga og við vitum að meðal sjóðfélaga er margt reynslumikið fólk sem getur hjálpað okkur að veita frábæra þjónustu á sviði lífeyrismála, eins og stefnt er að.

Björn Ágúst Björnsson,
formaður stjórnar Lífsverks

Um sjóðinn

Lífsverk lífeyrissjóður var stofnaður árið 1954 af Verkfræðingafélagi Íslands og hét sjóðurinn þá Lífeyrissjóður Verkfræðingafélags Íslands og síðar Lífeyrissjóður verkfræðinga. Sjóðurinn var fyrsti lífeyrissjóðurinn sem byggði á aldurstengdum réttindum og tók upp sjóðfélagalýðræði. Stjórn sjóðsins er öll skipuð sjóðfélögum sem kosnir eru í rafrænu stjórnarkjöri, þar sem allir sjóðfélagar hafa kosningarétt.

Lífsverk er blandaður lífeyrissjóður sem starfrækir **samtryggingardeild og séreignar- og tilgreinda séreignardeild**. Sjóðurinn tekur bæði við skylduiðgjaldi í lífeyrissjóð og viðbótarlífeyrisparnaði. Í séreignardeild og tilgreindri séreignardeild býður sjóðurinn þrjár ávöxtunarleiðir með mismunandi áhættustigi, Lífsverk 1, Lífsverk 2 og Lífsverk 3. Í samtryggingardeild stendur sjóðfélögum til boða að velja milli þess að allt iðgjaldið renni í samtryggingarsjóð (samtryggingarleiðin), eða að 10% iðgjald renni í samtryggingarsjóð en það sem umfram er í séreignarsjóð (blandaða leiðin). Leiðirnar eru ólíkar með tilliti til erfanleika og útgreiðslna.

Samtryggingarleiðin felur í sér að allt skylduiðgjaldið rennur til samtryggingardeildar, sem veitir sjóðfélögum aukna tryggingarvernd og hærri ævilangan lífeyri. Réttindaávinnsla fyrir greidd iðgjöld er afar góð hjá sjóðnum. Réttindin felast í greiðslu ævilangs lífeyris, auk tryggingaverndar við starfsorkumissi, þ.e.örorku og barnalífeyri og greiðslu til eftirlifandi maka og barna við fráfall. Tryggingaverndin hefur verið ríkari en hjá mörgum öðrum lífeyrissjóðum. Þá eykst mikilvægi þess að njóta ævilangs lífeyris stöðugt með hækkandi lífslíkum.

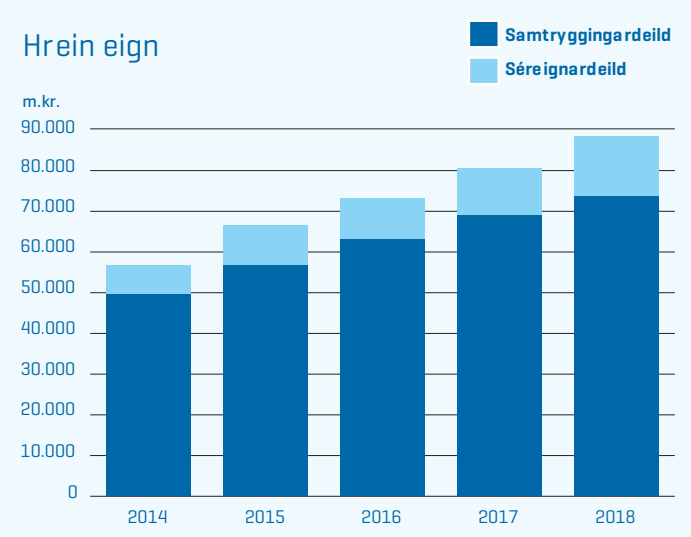

Blandaða leiðin er leið þar sem hluti skylduiðgjalds rennur í séreignardeild. Lífsverk er einn fárra lífeyrissjóða sem býður þennan valkost, sem veitir sjóðfélögum aukinn sveigjanleika þegar kemur að útgreiðslu lífeyris. Grunnur þessarar leiðar er sá að vegna góðrar réttindaávinnslu í sjóðnum nægir 10% iðgjald til samtryggingardeildar til þess að standa undir lágmarkstryggingavernd samkvæmt lögum, sem miðast við að á 40 ára inngreiðslutíma ávinni sjóðfélagi sér 56% af meðallaunum í ævilangan lífeyri. Sjóðfélagi hefur því val um að ráðstafa því sem umfram er 10% iðgjalds til samryggingar eða séreignar. Sá hluti sem rennur til séreignar erfist við andlát og enginn erfðafjárskattur er greiddur ef erfingjar eru maki eða börn. Hægt er að velja milli þriggja ávöxtunarleiða og þannig geta yngri sjóðfélagar og þeir sem hafa meira áhættuþol, valið áhættumeiri leiðir og þeir sem eldri eru dregið úr áhættunni. Sjóðfélagar geta flutt séreign sína milli leiða sér að kostnaðarlausu.

Árið 2014 var nafni sjóðsins breytt í Lífsverk lífeyrissjóður. Samþykktum sjóðsins var breytt á árinu 2015 og inngönguskilyrði rýmkuð, þannig að nú geta allir orðið sjóðfélagar sem lokið hafa grunnnámi frá viðurkenndum háskóla. Lífsverk er eini lífeyrissjóðurinn á Íslandi sem eingöngu er opinn háskólamenntuðum. Öllum er heimilt að greiða viðbótarlífeyrissparnað til séreignardeildar Lífsverks með gerð samnings þar um. Lánareglur sjóðsins hafa verið útvíkkaðar þannig að nú geta þeir sem eingöngu greiða viðbótarsparnað til sjóðsins sótt um lán með sömu kjörum og almennir sjóðfélagar.

Lífsverk hefur vaxið hratt á liðnum árum. Sjóðurinn stækkaði um 9,9% á árinu og námu heildareignir 88,9 milljörðum króna. Hrein eign til greiðslu lífeyris í samtryggingardeild nam 74,3 milljörðum og í séreignar- og tilgreindri séreignardeild 14,6 milljörðum.

Gildi sjóðsins eru:

- Heilindi
- Jákvæðni
- Ábyrgð

Ávöxtun og þróun markaða

Ávöxtun samtryggingardeildar

Nafnávöxtun samtryggingardeildar sjóðsins var 4,4% og hrein raunávöxtun 1,1%, samanborið við 5,3% nafnávöxtun og 3,6% hreina raunávöxtun árið 2017. Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris var 74.321 m.kr. og hækkaði um 8,3% á milli ára. Vísitala neysluverðs til verðtryggingar hækkaði um 3,3% á árinu. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár er 4,3% og meðaltal síðustu 10 ár er 2,9%.

Þróun markaða

Lækkun á erlendum mörkuðum í desember ásamt styrkingu krónunnar undir lok ársins leiddu til þess að ávöxtun ársins var lakari en efni stóðu til. Á innlendum markaði var ágæt ávöxtun á skuldabréfamarkaði. Verðtryggð ríkisskuldabréf hækkuðu mest, eða um 8%, en þar sem lengri endi skuldabréfasafns Lífsverks er færður á kaupkröfu kemur þessi hækkun að takmörkuðu leyti fram í bókum sjóðsins. Heildarvísitala ríkistryggðra skuldabréfa hækkaði um 6,4%. Framan af ári var góður gangur á innlendum hlutabréfamarkaði sem hækkaði um 10% á fyrsta þriðjungi ársins. Þá fór hins vegar að halla undan fæti og niðurstaðan varð sú að hlutabréfamarkaður lækkaði þriðja árið í röð. Nam lækkunin 3,3% samkvæmt hlutabréfavísitölu GAMMA.

Frá haustmánuðum bar á nokkurri veikingu krónunnar gagnvart helstu myntum auk þess sem verðbólguálag á markaði hækkaði. Gengi Bandaríkjadals hækkaði um 11,1% á árinu gagnvart krónu og gengi evru hækkaði um 6,2%. Vísitölur erlendra hlutabréfamarkaða lækkuðu nánast allar á árinu. Heimsvísitala MSCI mæld í Bandaríkjadal lækkaði um 10,4%, FTSE vísitalan í Bretlandi lækkaði um 12,5%, S&P500 vísitalan í Bandaríkjunum lækkaði um 6,2% og lækkun varð einnig á helstu hlutabréfamörkuðum á Norðurlöndum.

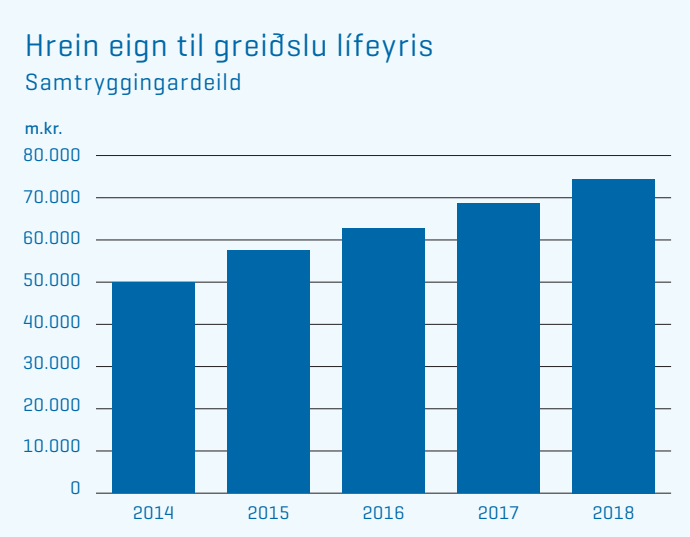

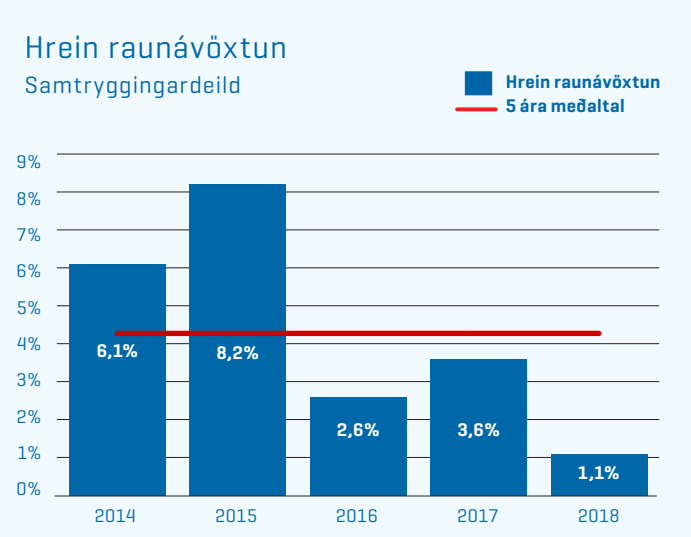

Iðgjöld og lífeyrir

Iðgjöld

Iðgjaldagreiðslur sjóðfélaga til samtryggingardeildar sjóðsins námu 3.626 m.kr. sem er aukning um 7,9% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 2.842. Virkum sjóðfélögum fjölgar um 3,1% á milli ára.

Á árinu greiddu 3.174 í sjóðinn og af þeim eru um 78% karlar og 22% konur. Hlutfall kvenna hækkar eilítið milli ára. Meðalaldur virkra sjóðfélaga er 44 ár. Fjöldi launagreiðenda sem greiddu í sjóðinn var 1.184 samanborið við 1.108 árið áður. Alls eiga 4.932 réttindi í sjóðnum í lok árs 2018 sem er 4,6% aukning frá fyrra ári.

Iðgjöld	2018	2017	% breyting milli ára
Iðgjöld í m.kr.	3.626	3.360	7,9%
Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	2.842	2.757	3,1%
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	4.932	4.716	4,6%

Samkvæmt kjarasamningi ASÍ o.fl. við SA hækkaði mótframlag launagreiðenda í 11,5% þann 1. júlí 2018 sem er síðasti áfangi í breytingum á mótframlagi. Er þá heildarframlag í lífeyrissjóð á almennum markaði orðið 15,5%.

Aldurstengd réttindaávinnsla samtryggingardeildar er góð í samanburði við aðra samtryggingarsjóði. Miðað við 12% skylduiðgjald í samtryggingardeild er ávinningur réttinda að meðaltali 1,89% á ári en lágmark samkvæmt lögum er 1,40% á ári miðað við 40 ára innborgunartíma. Nýjar réttindatöflur tóku gildi 1.1.2015 og hækkaði ávinningur fyrir hvert iðgjald við þær breytingar. Réttindatöflum var aftur breytt 1.1. 2018, lítillega til lækkunar, í samræmi við ákvæði samþykkta um að mismunur á verðmæti iðgjalda og framtíðarskuldbindinga reiknist ekki meira en 3% eða minna en -1% af framtíðarskuldbindingum.

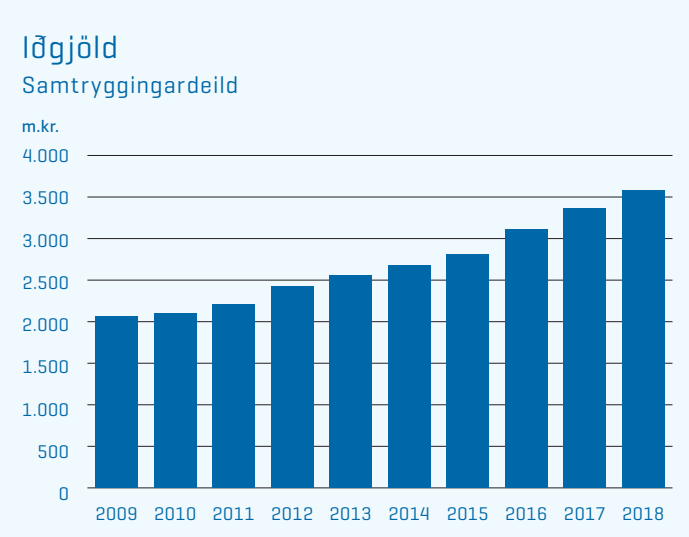

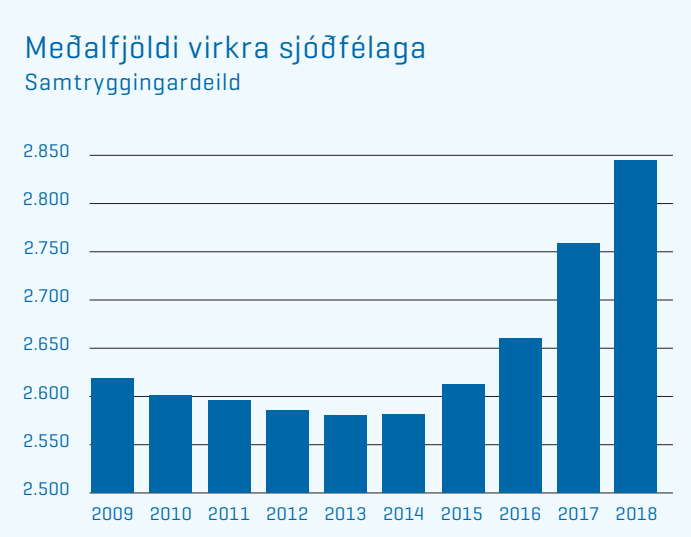

Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur til lífeyrisþega samtryggingardeildar samanstanda af ævilöngum lífeyri til sjóðfélaga auk maka-, barna- og örorkulífeyris. Tryggingaverndin er betri en tilskilið lágmark samkvæmt lögum og ríkari en hjá mörgum öðrum lífeyrissjóðum.

Á árinu námu lífeyrisgreiðslur 1.012 m.kr.og jukust um 18,6% frá fyrra ári. Hlutfall lífeyrisgreiðslna af iðgjöldum var 27,9% og hækkaði um 2,5% milli ára. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 463 og fjölgaði um 44 milli ára.

Hlutfallsleg skipting lífeyrisgreiðslna var þannig að greiðslur til ellilífeyrisþega voru 80,9% af heildar lífeyrisgreiðslum ársins, eða samtals 790 m.kr., makalífeyrir var 9,3% eða 91 m.kr., örorkulífeyrir var 9,1% eða 89 m.kr. og barnalífeyrir var 0,7% eða 7 m.kr.

Örorkutíðni sjóðfélaga er ennþá með því lægsta sem gerist hjá lífeyrissjóðum. Það þýðir að sjóðurinn getur varið hærra hlutfalli af iðgjöldum til eftirlaunagreiðslna en margir aðrir sjóðir.

	2018	2017	% breyting milli ára
Lífeyrisgreiðslur	977	820	23,4%
Meðalfjöldi lífeyrisþega	463	419	10,5%

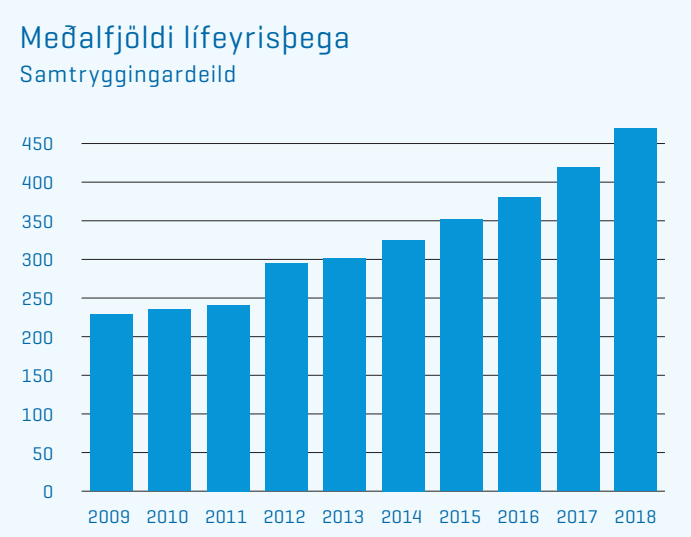

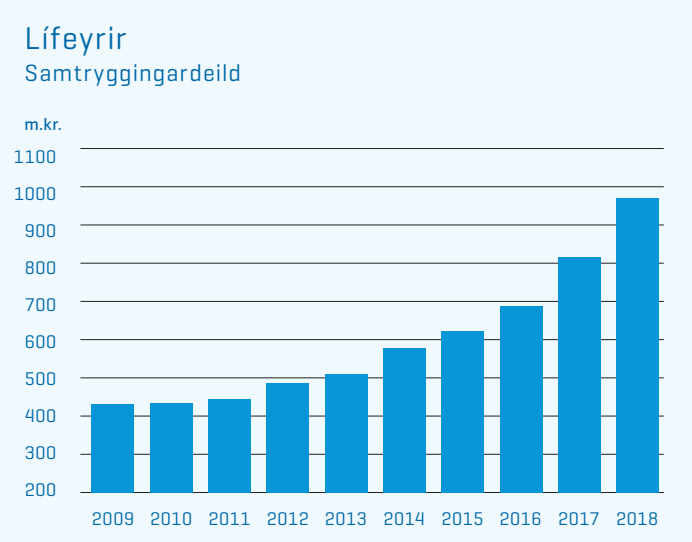

Rekstur og samfélagsleg ábyrgð

Rekstur sjóðsins gekk vel á árinu 2018. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður var 239 m.kr. á árinu samanborið við 225 m.kr. árið 2017 og hækkar um 6,3% milli ára en áætlun gerði ráð fyrir 13% hækkun milli ára. Starfsmönnum fjölgaði um einn á árinu og var meðalfjöldi starfsmanna 7,75. Að frátöldum launum og launatengdum gjöldum lækkaði rekstrarkostnaður um 6% milli ára. Laun framkvæmdastjóra, stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar námu 54 m.kr. á árinu 2018 samanborið við 49 m.kr. á árinu 2017.

Lífsverk hefur gerst aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (Principles for Responsible Investment - UN PRI). Með aðild sinni skuldbindur Lífsverk sig til að leggja áherslu á samfélagsleg og umhverfisleg sjónarmið við ákvarðanir um fjárfestingar, auk góðra stjórnarhátta þeirra fyrirtækja sem fjárfest er í. Aðild Lífsverks er liður í aukinni áherslu sjóðsins á þessi málefni, sem skipa sífellt mikilvægari sess í augum fjárfesta. Lífsverk skilaði sinni fyrstu Un PRI skýrslu fyrir 2018. Þá er Lífsverk einn af stofnaðilum IcelandSIF, sem er íslenskur umræðuvettvangur fyrir ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar.

Sem dæmi um verkefni sjóðsins á árinu 2018 með skírskotun til samfélagslegrar ábyrgðar er aukið veðhlutfall sjóðfélagalána fyrir fyrstu kaupendur en markmið þess er að auðvelda þessum hópi íbúðakaup og samkomulag Lífsverks og Íbúða eldri borgara í Mörk ehf. um langtíma fjármögnun á íbúðum eldri borgara við Suðurlandsbraut 68 – 70. Í því felst að sjóðfélagar Lífsverks njóta ákveðins forgangs við úthlutun á íbúðunum. Lífsverk er þannig fyrsti lífeyrissjóðurinn sem tryggir sjóðsfélögum sínum forgang að íbúðum fyrir eldri borgara.

Áætlun ársins 2019 gerir ráð fyrir 13% hærri kostnaði en árið 2018, sem skýrist einkum af auknu starfshlutfalli og ýmsum kostnaði, svo sem hækkun húsnæðiskostnaðar, sem hlýst af auknu umfangi við rekstur sjóðsins. Á árinu 2018 var skrifstofu- og stjórnunarkostnaður 0,30% af meðalstöðu eigna, samanborið við 0,31% 2017 og 0,32% 2016. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í hlutfalli við iðgjöld fer einnig lækkandi, var 5,98% 2018, 6,14% 2017 og 6,25% 2016.

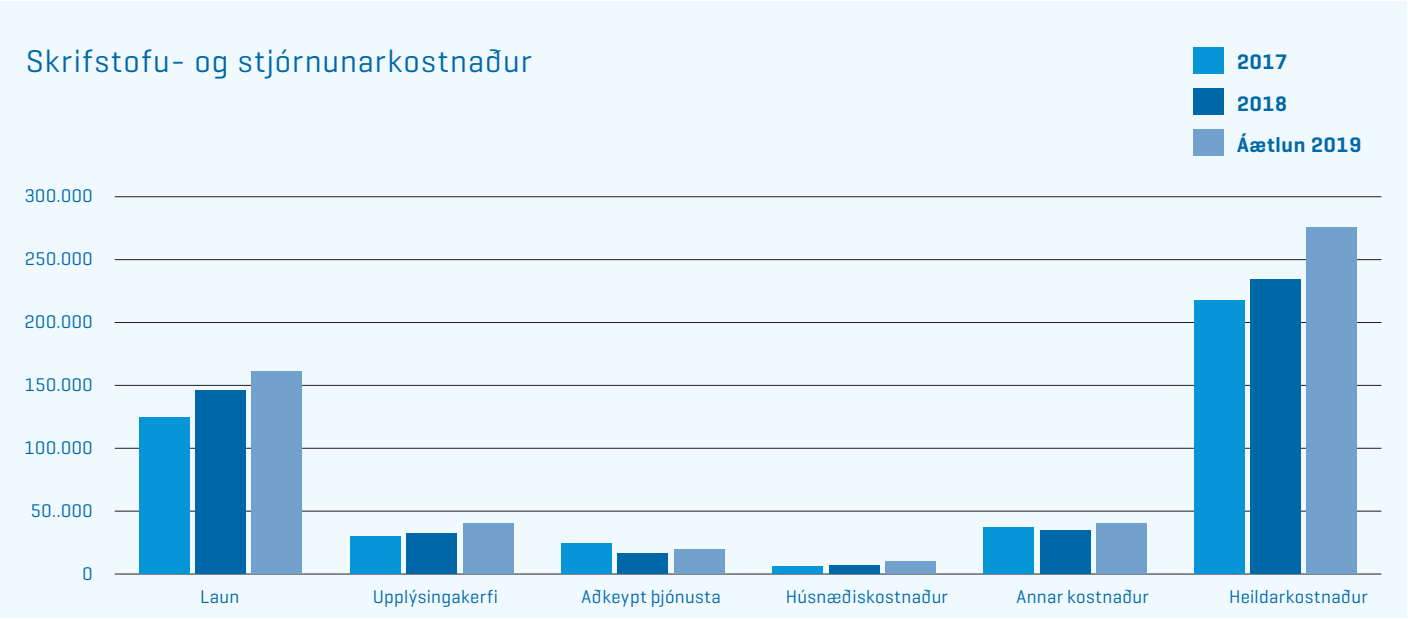

Áhættustefna

Áhættustefna sjóðsins er sett í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með starfsemi lífeyrissjóða. Hún er sett til þriggja ára í senn en er yfirfarin og uppfærð árlega.

Tilgangurinn með áhættustefnu sjóðsins er að skilgreina skipulag, umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, að skilgreina þá áhættuþætti sem sjóðurinn vill fylgjast með og hvernig það verður gert. Þá leggur sjóðurinn mat á mikilvægi hvers áhættuþáttar með flokkun sem endurspeglar forgangsröðun við áhættustýringu á hverjum tíma. Metnar eru líkur á tiltekinni áhættu og þeim afleiðingum sem hún gæti valdið.

Áhætta er skilgreind sem hætta á atburði sem dregur úr líkunum á því að lífeyrissjóðurinn nái því meginmarkmiði sínu að greiða út lífeyri samkvæmt samþykktum. Áhætta samtryggingardeildar er því skilgreind sem öll þau atvik sem geta haft marktæk áhrif á getu sjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar þannig að tryggingafræðileg staða verði neikvæð til skemmri eða lengri tíma. Áhættan nær bæði til atvika er lúta að eignum og skuldbindingum. Áhætta séreignardeilda er því öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að eignir eða réttindi rétthafa skerðist til skemmri eða lengri tíma.

Áhættu sjóðsins er skipt í fjárhagslega áhættu, lausafjáráhættu, mótaðilaáhættu, lífeyristryggingaráhættu (eingöngu samtryggingardeild) og rekstraráhættu.

Fjárhagsleg áhætta

Ársfjórðungslega gerir sjóðurinn ítarlega skýrslu um fjárhagslega áhættu, þar sem farið er ofan í þá áhættuþætti sem taldir eru upp hér fyrir neðan undir fjárhagsleg áhætta.

Ýmsar næmnisgreiningar eru gerðar og áhrif þeirra á eigansafnið metin. Sem dæmi er vaxtaáhætta verðtryggðra og óverðtryggðra vaxta skoðuð. Þar er mælt hvaða áhrif 1% breyting á vöxtum hefur á markaðsvirði eignasafnsins út frá mismunandi líftíma. Þá eru verðbreytingar helstu gjaldmiðla skoðaðar og hvaða áhrif verðbólga hefur á tryggingafræðilega stöðu.

Einnig eru ýmsar sviðsmyndir settar fram þar sem áhrif ýmissa þátta á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins eru metin. Þar er verðbólguskot skoðað, miklar verðbreytingar á erlendum og innlendum hlutabréfamörkuðum og sveiflur á gengi krónunnar svo dæmi séu nefnd.

Reiknað er út ársfjórðungslegt og árlegt fé í húfi (e. VaR) miðað við 99% vissu, bæði út frá uppgjöri á kaupkröfu og markaðskröfu. VaR er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við núverandi eignasafn og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta sveiflur eignasafna.

Lífeyristryggingar-áhætta	Lausafjáráhætta	Mótaðilaáhætta	Fjárhagsleg áhætta	Rekstraráhætta
• Skerðingaráhætta • Iðgjaldaáhætta • Umhverfisáhætta • Lýðfræðileg áhætta • Réttindaflutnings-áhætta	• Seljanleikaáhætta • Útstreymisáhætta	• Útlánaáhætta • Samþjöppunar-áhætta • Landsáhætta • Afhendingaráhætta • Uppgjörsáhætta	• Vaxta og endur-fjárfestingaáhætta • Uppgreiðslu-áhætta • Markaðsáhætta • Gjaldmiðlaáhætta • Ósamræmisáhætta (á ekki við um séreign) • Verðbólguáhætta • Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings	• Starfsmannaáhætta • Áhætta vegna svika • Áhætta vegna upplýsingatækni • Orðsporsáhætta • Pólitísk áhætta / lög og reglur • Skjalaáhætta • Úrskurðaráhætta lífeyris • Áhætta vegna útvistunar • Upplýsingaáhætta

Ítarlega er fjallað um áhættuþætti í starfsemi sjóðsins og áhættustýringu í skýringu nr. 29 í ársreikningi.

Fjárfestingarstefna

Fjárfestingarstefna sjóðsins er mótuð árlega og samþykkti stjórn Lífsverks fjárfestingarstefnu sjóðsins fyrir árið 2019 í nóvember sl. Hver eignaflokkur var metinn út frá stöðu markaða og framtíðarhorfa þar sem litið var til samspils áhættu og ávöxtunar. Við mat á áhættustigi sjóðsins var litið til mats á skuldbindingum hans, framtíðargreiðsluflæði, aldurssamsetningar sjóðfélaga og tryggingafræðilegrar stöðu. Auk þess var samspil eigna og skuldbindinga skoðað út frá því hversu næmt safnið var með tilliti til verðbólgu og breytingar vaxta. Í kjölfarið voru gerðar ýmsar sviðsmyndir. Í framhaldi af þessari vinnu var sett fram fjárfestingarstefna sjóðsins ásamt fjárfestingarheimildum.

Auk markmiða í hverjum eignaflokki eru sett ákveðin vikmörk en tilgangur þeirra er að sjóðurinn geti nýtt sér makaðsaðstæður á hverjum tíma eða brugðist við óvæntum aðstæðum.

Ef borin er saman eignasamsetning samtryggingardeildar í lok árs 2018 við fjárfestingarstefnu fyrir árið 2019 eru helstu breytingar þær að markmið um vægi veðskuldabréfa og sjóðfélagalána hækkar en vægi ríkisskuldabréfa lækkar. Vægi innlendra hlutabréfa lækkar lítillega en erlendra hækkar og markmið um vægi erlendra skuldabréfa hækkar nokkuð. Vægi sérsniðinna fjárfestinga, þ.e. vogunarsjóða, erlendra fasteignasjóða og annarra erlendra sjóða sem hafa litla fylgni við aðra eignaflokka hækkar nokkuð. Frá árinu 2009 hefur orðið gjörbreyting á viðhorfi sjóðsins og aðferðafræði við eignastýringu en fyrir þann tíma var enginn starfsmaður í eignastýringu hjá sjóðnum. Lögð er áhersla á virka áhættudreifingu í eignasafninu og traustar fjárfestingar og hefur engin stefnubreyting orðið í þeim efnum milli ára. Markmið sjóðsins er traust og örugg ávöxtun til lengri tíma litið.

Erlent eignasafn samtryggingardeildar hefur vaxið eftir að gjaldeyrishöft voru rýmkuð og nema erlendar eignir nú 22,6% af heildareignum, samanborið við 19,5% í ársbyrjun. Markmið sjóðsins til lengri tíma er að auka enn vægi erlendra eignaflokka.

Viðmið eignaflokka

Hver undirflokkur eigna hefur sitt viðmið og er árangur og flökt hvers flokks borin reglulega saman við árangur og flökt viðmiðs. Viðmið eignaflokka eru í töflu hér fyrir neðan.

Fjárfestingarstefna 2019
Samtryggingardeild

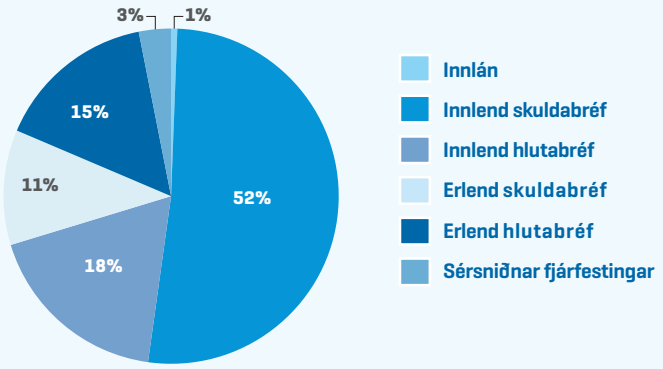

Viðmið eignaflokka

Innlán	Innlánskjör í viðskiptabanka Lífsverks
Veðskuldabréf	Kaupkrafa safns við áramót 2018/2019
Innlend skuldabréf	Ríkisskuldabréfavísitala Gamma, Gamma GBI
Innlend hlutabréf	Hlutabréfavísitala Gamma, Gamma EQI
Erlend hlutabréf	MSCI World Index Total Return
Erlend skuldabréf	Barclays Global-Aggregate TR
Sérsniðnar fjárfestingar	HFRI FoF Composite Index marksjóðasjóðavísitala frá Hedge Fund Research

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg athugun er gerð af tryggingastærðfræðingi sjóðsins. Í henni felst samanburður á verðmæti eigna sjóðsins og iðgjalda, sem metið er samkvæmt tryggingafræðilegri aðferð, við þær skuldbindingar til greiðslu lífeyris sem leiða af samþykktum sjóðsins. Lög um starfsemi lífeyrissjóða og samþykktir sjóðsins setja vikmörk fyrir þann mun sem leyfilegur er milli eignaliða og skuldbindinga án þess að gera þurfi nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Ef munur eigna og skuldbindinga fer upp fyrir 10% eða helst meiri en 5% samfellt í 5 ár þarf samkvæmt lögum að skerða eða auka réttindi sjóðfélaga.

Stuðst er við nýjan reiknigrundvöll Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga við tryggingafræðilega úttekt sjóðsins í árslok 2018. Breytt aðferð byggir á athugun félagsins á nýgengi, endurhæfingu og lífslíkum öryrkja sem gerð var haustið 2018. Niðurstöður könnunarinnar leiða í ljós hærri dánartíðni öryrkja en annarra. Nýr reiknigrunnur gerir þannig ráð fyrir auknum lífslíkum annarra og þar með hækkun á skuldbindingum. Þetta hefur mikil áhrif á tryggingafræðilega stöðu Lífsverks vegna þess hve örorkuhlutfall sjóðsins er lágt.

Samkvæmt eldri aðferð hefði heildar tryggingafræðileg staða verið áfram jákvæð um 1,5% en með með nýrri aðferð verður hún neikvæð um 2,1%. Áfallin staða er neikvæð um 0,6% og framtíðarstaða er neikvæð um 4,5%. Samkvæmt grein 6.2. í samþykktum sjóðsins skulu réttindatöflur fyrir sjóðinn taka mið af því að jafnvægi sé á milli verðmætis iðgjalda og framtíðarskuldbindinga. Ef munurinn er meiri en 3% eða -1% ber að leiðrétta réttindatöflur frá og með næstu áramótum á eftir þannig að réttindaávinnsla greiddra iðgjalda haldist í hendur við skuldbindingar.

Sérstakt yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar er birt í ársreikningi sjóðsins, auk þess sem nánari grein er gerð fyrir stöðunni í skýringu nr. 28.

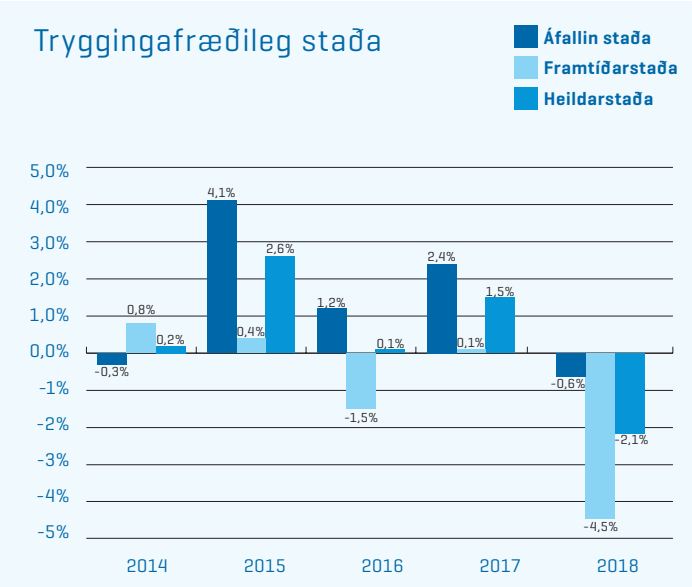

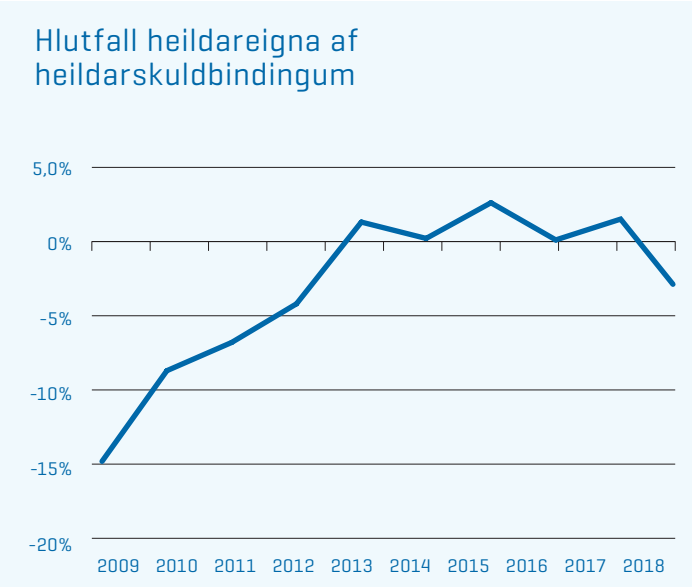

Verðbréfaeign og fjárfestingar

Verðbréfaeign í árslok

Alls nam verðbréfaeign samtryggingardeildar 73.522 m.kr. í lok ársins. Samsetning verðbréfasafnsins var innan vikmarka fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Bankainnstæður voru 1,2% af verðbréfaeign sjóðsins, veðskuldabréf voru 31,8%, önnur innlend skuldabréf voru 25,9%, innlend hlutabréf voru 18,8%, erlend skuldabréf voru 5,9%, erlend hlutabréf voru 14,0% og sérsniðnar fjárfestingar voru 2,4%.

Vægi veðskuldabréfa, erlendra skuldabréfa og sérsniðinna fjárfestinga hækkaði mest milli ára en vægi annarra skuldabréfa og hlutabréfa lækkaði.

Fjárfestingar
Samtryggingardeild

Fjárfestingar	Kaup	Sala/afborgun	Alls
Lausafjársjóðir	5.671	-6.139	-468
Veðskuldabréf	8.456	-3.500	4.956
Innlend skuldabréf	4.339	-10.586	-6.247
Innl. hlutabréf	3.970	-2.860	1.110
Erl. Skuldabréf	1.894	-473	1.421
Erl. Hlutabréf	4.427	-3.087	1.340
Sértækar fjárfestingar		-33	-33
Samtals	**28.757**	**-26.679**	**2.077**

Innlend skuldabréf
Samtryggingardeild

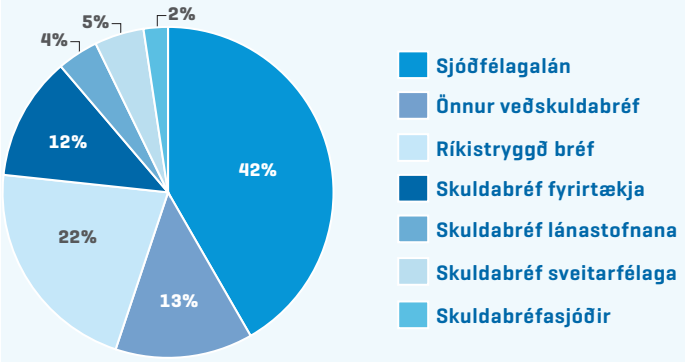

Skipting eigna í erlendum gjaldmiðlum
Samtryggingardeild

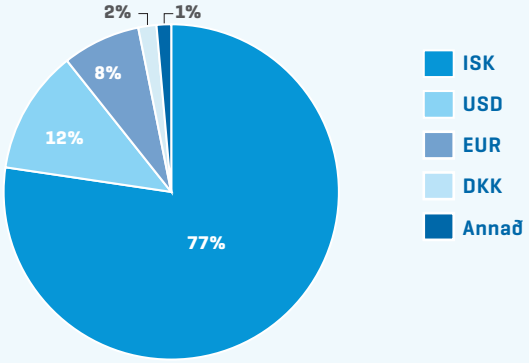

Hlutabréfasafn stærstu eignir
Samtryggingardeild

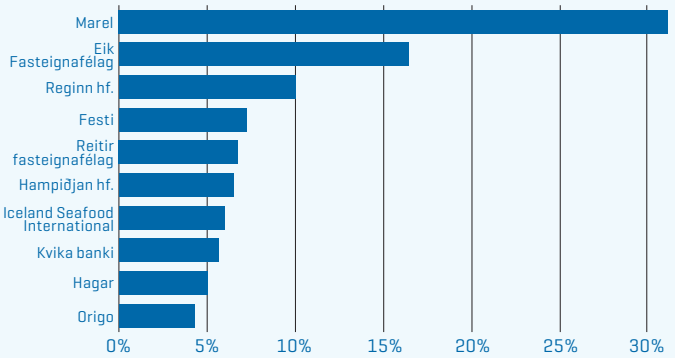

Verðbréfaeign í árslok
Samtryggingardeild

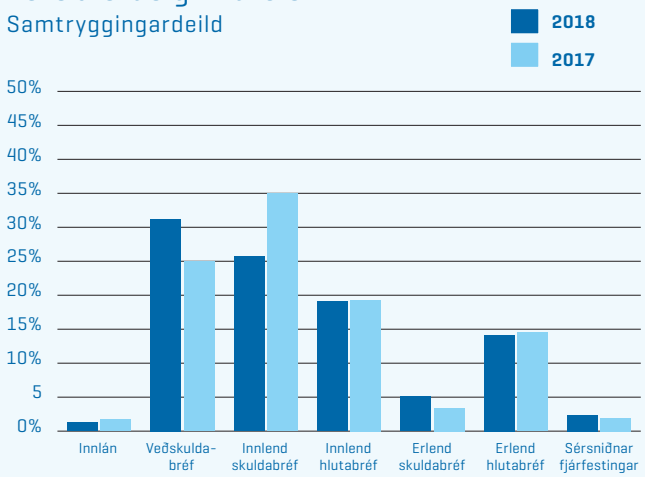

Sjóðfélagalán

Sjóðfélagar og rétthafar í séreign hafa lánsrétt hjá sjóðnum en þurfa að greiða lágmarksiðgjald á ári til að njóta bestu lánakjara. Hámarksfjárhæð grunnlána er 45 m.kr. og viðbótarlána 20 m.kr. Heimilt að taka fleiri en eitt grunnlán og viðbótarlán upp að þessum mörkum svo fremi að veðhlutfall leyfi, en lánað er upp að 70% af markaðsvirði fasteigna samkvæmt nýlegum kaupsamningi. Miðað er við fasteignamat við endurfjármögnun. Lánstími er frá 5 – 40 árum. Ekkert uppgreiðslugjald er á lánunum og lántakendur geta greitt inn á höfuðstól lána að vild.

Sjóðfélögum, sem eru að kaupa sína fyrstu eign, gefst kostur á láni upp að 85% veðhlutfalli af söluvirði samkvæmt kaupsamningi. Með þeirri breytingu sem á lánareglum sem gerð var 1. mars 2018 vill stjórn sjóðsins sérstaklega koma til móts við þá sjóðfélaga sem eru að kaupa sína fyrstu fasteign. Samhliða þessari breytingu var ákveðið að bjóða nýjan flokk verðtryggðra lána með föstum vöxtum út lánstímann. Sjóðfélagar geta því valið milli verðtryggðra lána með breytilegum eða föstum vöxtum, eða óverðtryggðra lána með breytilegum vöxtum.

Mikil aukning var í lánveitingum til sjóðfélaga á árinu. Heildarfjárhæð nýrra sjóðfélagalána nam 6.300 m.kr. en á árinu 2017 námu ný lán til sjóðfélaga 5.165 m.kr. Heildarfjárhæð sjóðfélagalána í árslok 2018 nam 17.828 m.kr. í samanburði við 13.495 m.kr. í árslok 2017 og hækkar um 32,1%. Sjóðurinn hefur verið þekktur fyrir hagstæð lán til sjóðfélaga og hefur ekki orðið breyting á þeirri stefnu. Sjóðfélagalán eru góður eignaflokkur hjá sjóðnum og vanskil hafa verið fátíð, enda sjóðfélagar almennt góðir og traustir greiðendur.

Hlutfall sjóðfélagalána af hreinni eign samtryggingardeildar var 24,0% og hækkar milli ára.

Ný sjóðfélagalán

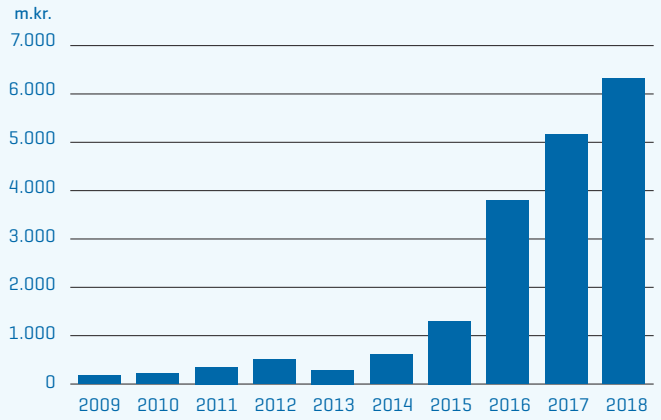

Staða sjóðfélagalána í lok árs

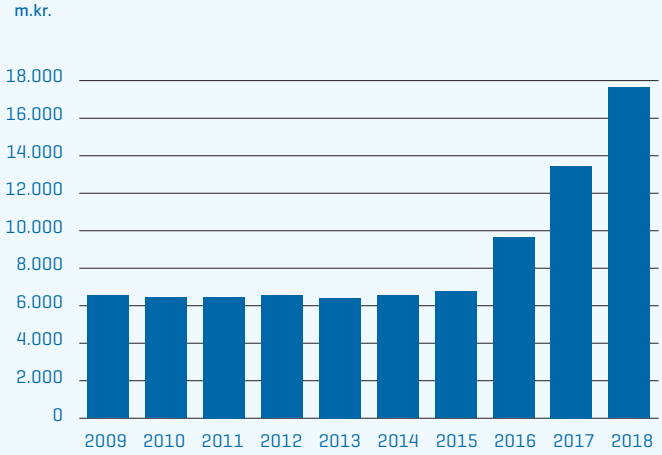

Séreignardeild og tilgreind séreignardeild

Öllum er heimilt að greiða viðbótarlífeyrissparnað til séreignardeildar Lífsverks með gerð samnings þar um. Erfitt er að finna sparnaðarform sem stenst samanburð við viðbótarlífeyrissparnað.

Í maí 2014 voru samþykkt lög á Alþingi sem heimila skattfrjálsa ráðstöfun iðgjalda séreignarsparnaðar inn á höfuðstól húsnæðislána eða til húsnæðiskaupa. Heimildin er tímabundin og gildir til 30. júní 2019. Lög um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð voru samþykkt á Alþingi í október 2016. Samkvæmt þeim má nýta séreignarsparnað í allt að 10 ár vegna fyrstu kaupa, sem skattfrjálsar greiðslur inn á höfuðstól verðtryggðra lána eða inn á afborganir og höfuðstól óverðtryggðra lána. Á árinu 2018 var 187 m.kr. af iðgjöldum til séreignardeilda Lífsverks ráðstafað inn á höfuðstól íbúðalána.

Þegar valin er Blönduð leið hjá sjóðnum greiðast 10% af skylduiðgjaldi í samtryggingarleið en það sem umfram er rennur til séreignar viðkomandi sjóðfélaga. Skylduiðgjald er 12% samkvæmt lögum. Um mitt ár 2016 hækkaði iðgjaldið í 12,5% samkvæmt flestum kjarasamningum á almennum markaði, með svonefndu SALEK samkomulagi. Iðgjaldið hækkaði síðan í 14% 1. júlí 2017 og í 15,5% 1. júlí 2018. Hækkunin tekur einungis til mótframlags launagreiðanda en framlag launþega verður áfram óbreytt. Með því að velja Blönduðu leiðina gefst sjóðfélögum aukið svigrúm til úttektar á lífeyri og meiri sveigjanleiki við starfslok. Þannig er heimilt samkvæmt lögum að hefja úttekt á séreignarsparnaði við 60 ára aldur með eingreiðslu eða jöfnum greiðslum yfir tiltekið tímabil. Úttektarmörk tilgreindrar séreignar eru miðuð við 62 ára aldur. Séreign erfist við fráfall sjóðfélaga og ef erfingjar eru maki eða börn greiðist enginn erfðafjárskattur.

Við mótun nýrrar fjárfestingarstefnu séreignarleiðanna fyrir árið 2019 voru gerðar lítilsháttar breytingar á fjárfestingarstefnu leiðanna. Markmið um hlutfall erlendra eigna í Lífsverki 1 var aukið úr 20% í 25%. Markmið um fjárfestingu í hlutabréfum í Lífsverki 2 var aukið úr 20% í 25% með vikmörkum 0 – 30% og markmið um vægi skuldabréfa lækkað. Markmið um vægi erlendra eigna var aukið úr 8% í 16%. Í Lífsverki 3 var markmið um vægi lausafjár lækkað úr 20% í 15% og markmið um vægi skuldabréfa aukið á móti úr 80% í 85%.

Sjóðfélagar geta fært séreign á milli ávöxtunarleiða sjóðsins endurgjaldslaust eða ákveðið að breyta um ávöxtunarleið sem greitt er til með því að fylla út beiðni þar um. Við hvetjum sjóðfélaga til þess að skoða áhættuþol sitt sem getur breyst með hækkandi aldri og þegar nær dregur töku lífeyris. Sjóðfélögum er velkomið að hafa samband við starfsmenn sjóðsins til að fara yfir áhættustig og eignasamsetningu séreignarleiðanna.

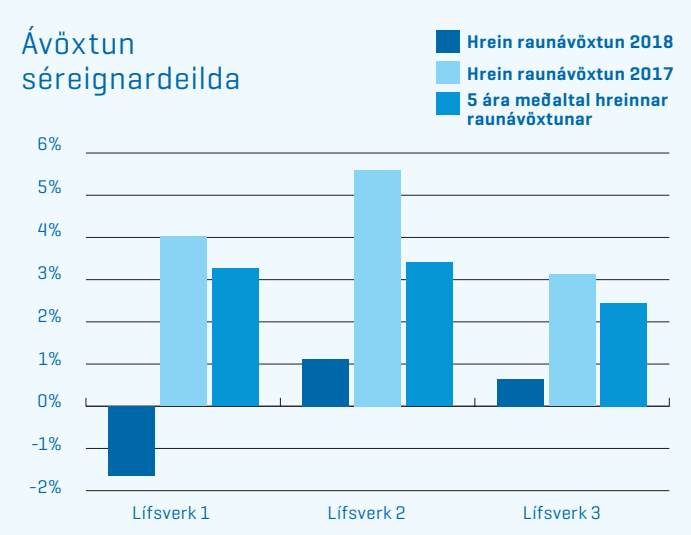

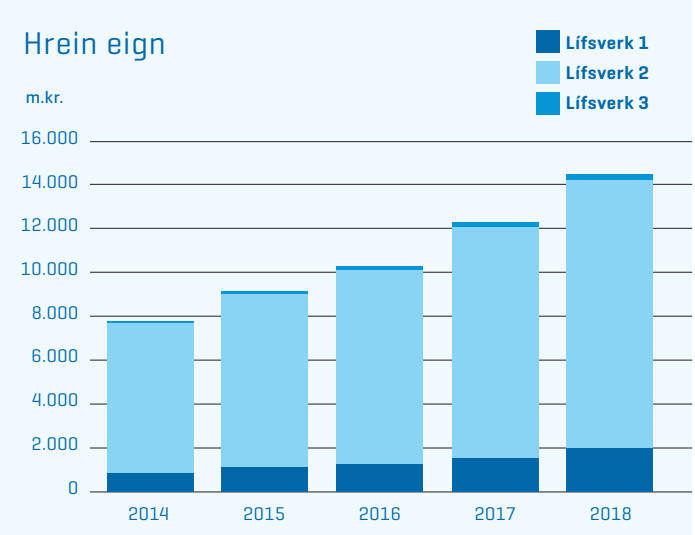

Jákvæð nafnávöxtun var á öllum séreignarleiðum Lífsverks á árinu 2018 en raunávöxtun í Lífsverki 1 var neikvæð um 1,74%. Séreignarleiðirnar eru gerðar upp á markaðsvirði og er gengi reiknað daglega. Fjárfestingarstefna séreignarleiðanna kveður á um markmið eignasamsetningar verðbréfa eftir helstu eignaflokkum með ákveðnum vikmörkum.

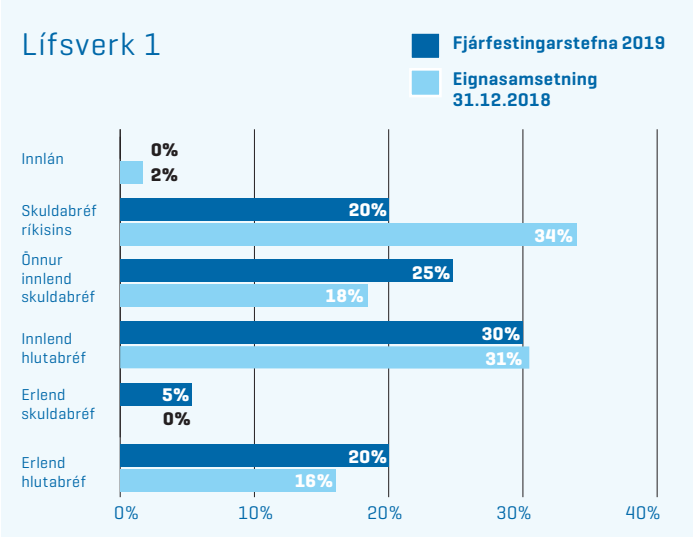

Lífsverk 1

Nafnávöxtun Lífsverks 1 var 1,45% á árinu 2018 og hrein raunávöxtun -1,74%. Iðgjöld námu 307 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 16 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 1.840 m.kr. Alls greiddu 614 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 4 fengu greiddan lífeyri.

Lífsverk 2

Nafnávöxtun Lífsverks 2 var 4,33% á árinu 2018 og hrein raunávöxtun 1,0%. Iðgjöld námu 1.503 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 69 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 12.429 m.kr. Alls greiddu 2.244 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 58 fengu greiddan lífeyri.

Lífsverk 3

Nafnávöxtun Lífsverks 3 var 3,92% á árinu 2018 og hrein raunávöxtun 0,6%. Iðgjöld námu 58 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 1,5 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 317 m.kr. Alls greiddu 114 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 2 fengu greiddan lífeyri.

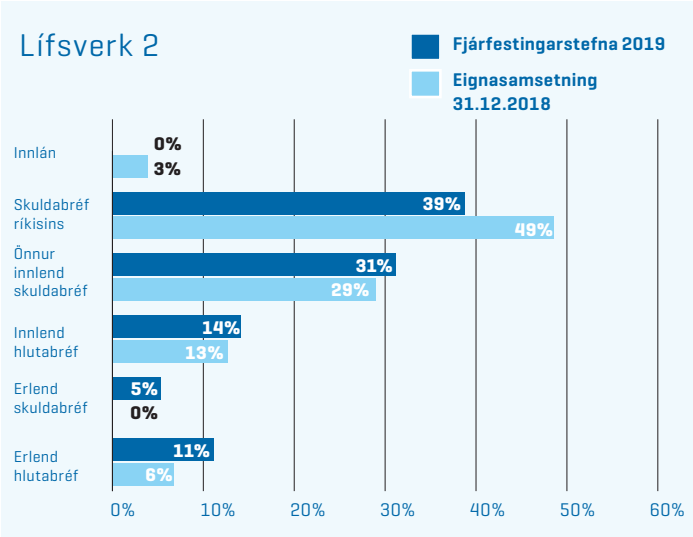

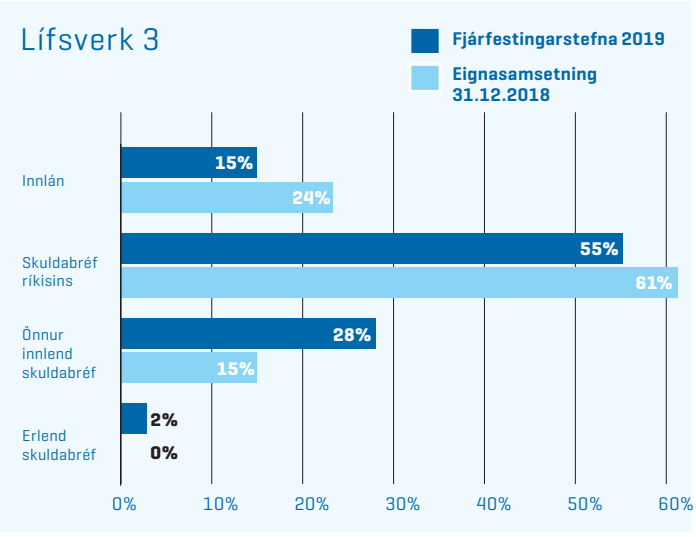

Stjórn

Stjórn lífeyrissjóðsins er skipuð fimm aðalmönnum og jafnmörgum til vara, sem skipaðir eru til þriggja ára í senn. Tvö ár í röð eru tveir aðalmenn kosnir í rafrænu stjórnarkjöri og tveir varamenn á aðalfundi. Þriðja árið er einn aðalmaður kosinn í rafrænu kjöri og einn til vara á aðalfundi.

Á árinu 2019 ber að kjósa um einn aðalmann í stjórn, konu eða karl, og einn varastjórnarmann. Tvö framboð um stjórnarsæti bárust innan tilskilins frests en annað var dregið til baka. Björn Ágúst Björnsson, stjórnarformaður sjóðsins, sóttist eftir endurkjöri og er hann því sjálfkjörin í stjórn sjóðsins til næstu þriggja ára.

Breytingar urðu í stjórn við stjórnarkjör 2018 er fráfarandi stjórnarformaður, Þráinn Valur Hreggviðsson og Helena Sigurðardóttir hættu í aðalstjórn. Sæti þeirra tóku Eva Hlín Dereksdóttir og Unnar Hermannsson.

Í stjórn eru (kjörtímabili lýkur):
Björn Ágúst Björnsson, formaður (2022)
Agnar Kofoed-Hansen, varaformaður (2020)
Eva Hlín Dereksdóttir (2021)
Margrét Arnardóttir (2020)
Unnar Hermansson (2021)

Varastjórnarmenn:
Gnýr Guðmundsson (2021)
Helga Viðarsdóttir (2020)
Sverrir Bollason (2019)
Stefán Kári Sveinbjörnsson (2020)
Ragnheiður I. Þórarinsdóttir (2021)

Stjórnin kom saman 15 sinnum frá síðasta aðalfundi.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar. Samkvæmt lögum um ársreikninga skulu einingar tengdar almannahagsmunum, þar á meðal lífeyrissjóðir, starfrækja endurskoðunarnefnd. Í endurskoðunarnefnd starfsárið 2018 – 2019 eru:

Helena Sigurðardóttir, formaður
Björn Ágúst Björnsson
Þráinn Valur Hreggviðsson

Ljósm. Birgir Ísleifur Gunnarsson.

Frá vinstri: Agnar Kofoed-Hansen, Eva Hlín Dereksdóttir, Unnar Hermannsson, Margrét Arnardóttir og Björn Ágúst Björnsson.

Starfsmenn

Ljósm. Birgir Ísleifur Gunnarsson.

Starfsmenn Lífsverks. Standandi frá vinstri: Svanhildur Sigurðardóttir, Þórhallur S. Barðason, Árni Grétarsson, Jón L. Árnason, Arnar Ingi Einarsson og Elísabet Katrín Jósefsdóttir. Sitjandi: Hreggviður Ingason og Herdís Óskarsdóttir.

Starfsmenn:
Á árinu störfuðu 8 starfsmenn hjá sjóðnum:
Arnar Ingi Einarsson, sérfræðingur í eignastýringu
Árni Grétarsson, fjármálastjóri og ábyrgðarmaður áhættustýringar
Elísabet Katrín Jósefsdóttir, móttaka og iðgjaldaskráning
Herdís Óskarsdóttir, bókhald og lífeyrismál
Hreggviður Ingason, forstöðumaður eignastýringar
Jón L. Árnason, framkvæmdastjóri
Svanhildur Sigurðardóttir, markaðs- og kynningarstjóri
Þórhallur S. Barðason, verðbréfabókhald

Sjóðfélagar eru velkomnir á skrifstofu sjóðsins að Engjateigi 9 til að leita ráðgjafar um lífeyrismál eða annað sem snýr að rekstri sjóðsins. Skrifstofan er opin alla virka daga frá kl. 9 – 16. Einnig má senda erindi í tölvupósti á lifsverk@lifsverk.is eða hafa samband í síma 5751000.

Stjórnarháttayfirlýsing
Mars 2019

Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari eru uppfylltar kröfur sem fram koma í 51. gr. reglna um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015. Yfirlýsing þessi er hluti af skýrslu stjórnar með ársreikningi 2018.

Lífsverk lífeyrissjóður leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Sjóðurinn víkur þó að hluta frá leiðbeiningunum, einkum þar sem efnistök eiga ekki við um lífeyrissjóði. Má þar helst nefna atriði sem varða hluthafafundi og hluthafa, starfskjarastefnu, starfskjaranefnd og tilnefningarnefnd. Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja er hægt að nálgast á www.leidbeiningar.is.

Lífsverk lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og samþykkta sjóðsins. Lög og reglur sem varða starfsemi lífeyrissjóða er hægt að nálgast á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins, www.fme.is. Hlutverk sjóðsins er að veita viðtöku iðgjaldi sjóðfélaga og ávaxta það ásamt því að greiða sjóðfélögum elli- og örorkulífeyri og við andlát þeirra maka- og barnalífeyri. Lífeyrissjóðurinn veitir samþætt lífeyrisréttindi á grundvelli iðgjalds sem skiptist milli samtryggingar- og séreignardeildar sjóðsins. Til séreignardeildar greiðast ennfremur viðbótariðgjöld skv. ákvörðun sjóðfélaga.

Stjórn sjóðsins hefur sett Samskipta- og siðareglur fyrir starfsmenn og stjórnarmenn sjóðsins. Reglunum er ætlað að stuðla að góðum og heiðarlegum starfsháttum og samskiptum, að viðhalda trausti sjóðfélaga og viðskiptaaðila, efla trúverðugleika sjóðsins og draga úr hugsanlegri rekstrar- og orðsporsáhættu. Þá er þeim ætlað að draga fram gildi sjóðsins sem stjórnarmenn og starfsmenn byggja á í sínum störfum, sem eru: Heilindi, jákvæðni, ábyrgð. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, þagnarskyldu og meðferð trúnaðarupplýsinga, samfélagslega ábyrgð og reglur um gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir. Reglurnar eru birtar á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn hefur einnig sett sér Upplýsingastefnu, þar sem meðal annars kemur fram að vilji er til þess að sjóðurinn standi framarlega í því að nýta sér þá tækni sem gagnast getur við upplýsingagjöf til sjóðfélaga og ástundi reglulega þróun á framsetningu upplýsinga. Upplýsingastefna stjórnar er birt á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur sett Hluthafastefnu, sem gildir um fjárfestingar sjóðsins í skráðum og óskráðum hlutafélögum. Tilgangur stefnunnar er að stuðla að auknu gagnsæi og upplýsingagjöf til sjóðfélaga og upplýsa aðra hagsmunaaðila um afstöðu sjóðsins til stjórnarhátta í þeim félögum sem sjóðurinn á hlut í. Jafnframt er stefnunni ætlað að skapa aðhald gagnvart þeim fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir í á hverjum tíma. Hlutahafastefna er birt á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur sett stefnu um samfélagslega ábyrgð, þar sem sett eru fram markmið með ábyrgum fjárfestingum og markmið um ábyrgð í rekstri og umhverfi. Markmið Lífsverks er að vera í fararbroddi lífeyrissjóða á Íslandi þegar kemur að samfélagslegri ábyrgð.

Stjórn sjóðsins hefur sett stefnu um meðferð persónuupplýsinga sem byggir á lögum 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Þar kemur fram að sjóðurinn leggur sig fram við að meðhöndla persónuupplýsingar af ábyrgð og trúnaði, safna aðeins þeim gögnum sem nauðsynleg eru í starfsemi sjóðsins, afhenda þau ekki þriðja aðila nema að fengnu samþykki og farga um leið og unnt er. Sjóðfélagar geta óskað eftir aðgangi að eigin persónuupplýsingum sem sjóðurinn vistar um þá og tekur sjóðurinn slíkar beiðnir til greina svo fremi lög og reglugerðir eða réttindi annarra standi ekki í vegi fyrir því.

Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á starfsemi hans og skal sjá til þess að skipulag hans og starfsemi sé jafnan í samræmi við ákvæði laga, reglugerða og samþykkta sjóðsins. Stjórnin skal fjalla um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi. Hún hefur skilgreint skipulag innra eftirlits þar sem meginatriði innra eftirlits sjóðsins koma fram, sbr. 8. tl. 29. gr. laga nr. 129/1997. Innri endurskoðandi sjóðsins er Deloitte ehf. og ytri endurskoðandi KPMG.

Stjórn sjóðsins hefur mótað áhættustefnu í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Í áhættustefnunni er fjallað um áhættuþætti í rekstri sjóðsins, s.s. markaðsáhættu, gjaldmiðlaáhættu og mótaðilaáhættu. ALM Verðbréf gefa út áhættuskýrslur fyrir sjóðinn, sem lagðar eru fyrir stjórn ársfjórðungslega. Markmiðið með skýrslunum er að stjórn og þeir sem starfa við rekstur og eignastýringu sjóðsins séu meðvitaðir um áhættu sjóðsins og gefist þannig betri kostur á því að bregðast við ef áhætta fer út fyrir ásættanleg mörk.

Stjórn sjóðsins samanstendur af 5 stjórnarmönnum og 5 til vara. Stjórnarmenn eru kosnir með rafrænum kosningum af sjóðfélögum sjálfum en varastjórnarmenn eru kosnir á aðalfundi sjóðsins. Stjórnarmenn og varastjórnarmenn eru kosnir til 3 ára í senn og mega lengst sitja í stjórn í þrjú kjörtímabil. Aðalmenn

í stjórn sjóðsins eru , Björn Ágúst Björnsson, formaður, Agnar Kofoed-Hansen, varaformaður, Eva Hlín Dereksdóttir, Margrét Arnardóttir og Unnar Hermannsson. Stjórn hefur metið óhæði stjórnarmanna í samræmi við Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja og er það niðurstaða stjórnar að allir stjórnarmenn teljist vera óháðir. Stjórn skal sjá um að skipulag sjóðsins og starfsemi séu jafnan í góðu horfi og í samræmi við lög og reglur sem gilda um sjóðinn. Hlutverk stjórnar er skilgreint í samþykktum og starfsreglum stjórnar. Auk þess hefur stjórn sjóðsins lögbundnu hlutverki að gegna. Starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vefsvæði sjóðsins. Stjórn sjóðsins hélt 14 stjórnarfundi á árinu 2018.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar. Hlutverk hennar fer eftir ákvæðum laga um ársreikninga en samkvæmt þeim skulu einingar tengdar almannahagsmunum, þar á meðal lífeyrissjóðir, starfrækja endurskoðunarnefnd. Nefndina skipa Helena Sigurðardóttir, formaður, Margrét Arnardóttir og Þráinn Valur Hreggviðsson. Stjórn hefur sett nefndinni starfsreglur þar sem fram kemur m.a. markmið, heimildir, skipulag, fundarstörf, hlutverk og ábyrgð. Endurskoðunarnefnd hélt 5 fundi á árinu 2018.

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og gerir við hann ráðningarsamning. Stjórnin setur reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinnslu og ráðstöfun eigna sjóðsins. Þá setur stjórnin verklagsreglur um verðbréfaviðskipti sjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna og fær þær staðfestar af Fjármálaeftirlitinu.

Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins og fer í því efni eftir ákvæðum laga nr. 129/1997, reglugerðum sem settar eru samkvæmt þeim og samþykktum sjóðsins og þeirri stefnu og fyrirmælum sem stjórn sjóðsins hefur gefið. Framkvæmdastjóri fer með atkvæði sjóðsins á fundum hlutafélaga sem sjóðurinn á hluti í, nema stjórn ákveði annað í einstökum tilvikum. Ákvarðanir sem eru óvenjulegar eða mikils háttar skal framkvæmdastjóri aðeins taka með sérstakri ákvörðun stjórnar eða samkvæmt áætlun sem samþykkt hefur verið af stjórninni. Framkvæmdastjóri sjóðsins er Jón L. Árnason.

Forstöðumaður eignastýringar er Hreggviður Ingason. Hann heyrir undir framkvæmdastjóra og ber ábyrgð á daglegum rekstri eignastýringar, tekur þátt í mótun fjárfestingarstefnu og kemur að framkvæmd einstakra þátta áhættustefnu. Hann er skilgreindur sem lykilstarfsmaður.

Fjármálastjóri og ábyrgðamaður áhættustýringar er Árni Grétarsson. Hann ber ábyrgð á greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu. Hann heyrir undir framkvæmdastjóra. Hann sinnir einnig skrifstofustjórn, ber ábyrgð á veitingu sjóðfélagalána, lífeyrisúrskurðum, upplýsingamálum sjóðsins og sér um gerð árshlutauppgjörs og ársuppgjörs. Hann fylgir eftir að ársfjórðungslegar skýrslur um fjárhagslega áhættu séu gerðar og kynnir þær fyrir stjórn. Hann er skilgreindur sem lykilstarfsmaður.

Persónuverndarfulltrúi sjóðsins er Svanhildur Sigurðardóttir. Hún hefur umsjón með eftirfylgni persónuverndarstefnu, tekur við beiðnum einstaklinga um aðgang að eigin persónuupplýsingum og er tengiliður sjóðsins við Persónuvernd.

Deloitte ehf. annast innri endurskoðun sjóðsins. Sif Einarsdóttir, endurskoðandi, er þar í forsvari. Ytri endurskoðandi er Hrafnhildur Helgadóttir, KPMG ehf. Tryggingastærðfræðingur sjóðsins er Bjarni Guðmundsson.

Aðalfund sjóðsins skal halda fyrir lok maímánaðar ár hvert og eiga allir sjóðfélagar rétt til fundarsetu með tillögu- og atkvæðisrétti. Á aðalfundi skal taka fyrir skýrslu stjórnar; kynningu ársreiknings; gera grein fyrir tryggingafræðilegri úttekt; gera grein fyrir fjárfestingarstefnu; greina frá niðurstöðu stjórnarkjörs; kjósa varastjórnarmenn; kjósa endurskoðendur og tvo fulltrúa í endurskoðunarnefnd; leggja fram tillögur á breytingum á samþykktum sjóðsins þegar þær liggja fyrir; ákvarða laun stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar; ræða önnur mál, löglega upp borin.

Þannig samþykkt á stjórnarfundi Lífsverks lífeyrissjóðs 19. mars 2019

Hluthafastefna

Stefna þessi gildir um fjárfestingar Lífsverks í skráðum og óskráðum hlutafélögum. Tilgangur stefnunnar er að stuðla að auknu gagnsæi og upplýsingagjöf til sjóðfélaga og upplýsa aðra hagsmunaaðila, svo sem stjórnendur og aðra hluthafa, um afstöðu Lífsverks til stjórnarhátta í þeim félögum sem sjóðurinn á hlut í. Jafnframt er stefnunni ætlað að skapa aðhald gagnvart þeim fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir í á hverjum tíma.

Markmið Lífsverks er að ávaxta eignasafn sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Sjóðurinn er langtímafjárfestir og leggur áherslu á að þeim félögum sem sjóðurinn fjárfestir í sé stýrt með langtímahagsmuni þeirra í huga.

Lífsverk leitast við að kanna hvort fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í fylgi viðurkenndum leiðbeinandi reglum um góða stjórnarhætti, ábyrgar fjárfestingar, samfélagslega ábyrgð og samskipta- og siðareglur á fjármagnsmarkaði.

Atkvæðagreiðsla sjóðsins á hluthafafundum skal alltaf mótast af áherslum þessarar hluthafastefnu.

Hluthafafundir

Lífsverk leitast við að sækja hluthafafundi þeirra félaga sem sjóðurinn á eignarhlut í. Framkvæmdastjóri fer með atkvæðisrétt sjóðsins á hluthafafundum eða annar sá aðili sem hann veitir umboð til að fara með atkvæðið. Lífsverk gengur út frá því að stjórn félags leitist ávallt við að gæta sem best langtímahagsmuna félagsins, sem fari saman við hagsmuni sjóðfélaga og því styður Lífsverk almennt tillögur stjórnar á hluthafafundum.

Val á stjórnarmönnum

Lífsverk leitast við að tilnefna fulltrúa í stjórnir fyrirtækja eigi sjóðurinn þess kost í krafti eignarhalds, ýmist einn eða í samstarfi við aðra hluthafa. Gerð er krafa til stjórnarmanna um að menntun þeirra og hæfi fái samrýmst þeirri ábyrgð sem þeir takast á hendur með stjórnarsetu í félaginu og að viðkomandi stjórnarmaður hafi tíma til að rækja störf sín af heilindum. Lífsverk leggur áherslu á að stjórnarmenn sem sjóðurinn tilnefnir eða styður opinberlega við kjör í stjórn fyrirtækis kynni sér hluthafastefnu sjóðsins og að viðkomandi einstaklingur sé líklegur til að vinna félaginu heilt til langs tíma og skamms. Lífsverk hefur ekki bein afskipti af stjórnarstörfum viðkomandi einstaklings eftir að hann hefur verið kosinn í stjórn þess fyrirtækis sem sjóðurinn fjárfestir í.

Stjórnarmenn Lífsverks taka ekki sæti í stjórn þeirra félaga sem sjóðurinn fjárfestir í, né heldur framkvæmdastjóri, nema með sérstöku samþykki stjórnar sjóðsins. Starfsmenn sjóðsins geta tekið sæti í stjórnum, fjárfestingarráðum og ráðgjafarráðum fyrirtækja sem stofnuð eru til að sinna sérstökum þáttum tengdum starfsemi sjóðsins, eða fyrirtækjum sem sjóðurinn á hlut í og hafa eingöngu fjárvörslu og fjármálaumsýslu að markmiði.

Framkvæmdastjóri tekur ákvörðun um tilnefningu eða stuðning við ákveðna frambjóðendur í stjórnarkjöri.

Stjórnarhættir

Lífsverk gerir kröfu til fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í að þau tileinki sér og framfylgi, að svo miklu leyti sem unnt er, reglum NASDAQ, SA og Viðskiptaráðs Íslands um stjórnarhætti fyrirtækja, eða öðrum viðurkenndum leiðbeiningum um sama efni.

Starfskjör stjórnenda

Lífsverk telur eðlilegt að við ákvörðun starfskjara forstjóra sé horft til stærðar og umfangs rekstrar og launadreifingar innan viðkomandi fyrirtækis og tekið mið af launakjörum á þeim markaði sem félagið starfar á. Við ákvörðun launa stjórnarmanna sé litið til umfangs og ábyrgðar starfsins. Sjóðurinn gerir þá kröfu að fyrir liggi greinargóðar upplýsingar og rök fyrir breytilegum starfskjaraþáttum sem rúmast innan starfskjarastefnu, s.s. hvers konar árangurstengdum greiðslum og kaup- og söluréttum hlutabréfa, sem fari jafnframt saman við langtímamarkmið félagsins í þágu hluthafa. Telji Lífsverk tillögur til aðalfundar um stjórnarlaun eða starfskjör ekki í samræmi við það sem eðlilegt má teljast, kemur sjóðurinn þeim sjónarmiðum á framfæri.

Samfélagsleg ábyrgð

Lífsverk telur æskilegt að stjórn og stjórnendur þeirra félaga sem sjóðurinn fjárfestir í setji sér skriflegar reglur um siðferði og samfélagslega ábyrgð sem taka mið af starfsemi og starfsumhverfi viðkomandi félags.

Sjálfbær nýting takmarkaðra auðlinda

Lífsverk leggur áherslu á að þau félög sem sjóðurinn á hlut í stuðli á öllum tímum að sjálfbærri nýtingu allra takmarkaðra auðlinda sem viðkomandi félag byggir starfsemi sína á enda getur nýting á annan hátt aldrei samræmst hagsmunum sjóðsins sem fjárfestis með langtímahagsmuni í huga.

Reglur þessar skulu uppfærðar eigi sjaldnar en á tveggja ára fresti.

Stefna um samfélagslega ábyrgð

Með samfélagslegri ábyrgð er átt við að sýna áhuga á og vera virk í að auka velferð samfélags í heild sinni. Fyrir fyrirtæki felst samfélagsleg ábyrgð í að setja sér önnur markmið en einungis þau sem hámarka fjárhagslegan ávinning.

Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða fjalla um umgjörð lífeyrissjóða á Íslandi og hvernig þeir skuli haga fjárfestingum. Í 36. gr. þessara laga er fjallað um að hver lífeyrissjóður skuli setja sér siðferðisleg viðmið í fjárfestingum.

Í þessari stefnu setur Lífsverk sér samfélagsleg markmið við daglegan rekstur og í fjárfestingum í samræmi við lög og umfram lagalegar skyldur sínar. Markmið Lífsverks er að vera í fararbroddi lífeyrissjóða á Íslandi þegar kemur að samfélagslegri ábyrgð.

Markmið með ábyrgum fjárfestingum

Markmið Lífsverks er að taka á móti lífeyrisiðgjöldum, ávaxta þau á ábyrgan hátt og stuðla þannig að lífsgæðum sjóðfélaga við töku lífeyris. Það er í höndum stjórnar Lífsverks að leggja árlega fram fjárfestingarstefnu og gera grein fyrir hvernig sjóðurinn hyggst ná þessu markmiði, bæði með tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Samhliða fjárfestingarstefnunni setur stjórn fram stefnu um samfélagslega ábyrgð. Það er mat stjórnar að fjárhagsleg og samfélagsleg markmið fari saman og þau stuðli í sameiningu að bættum hag sjóðfélaga.

Tilgangur Lífsverks er að ávaxta lífeyri og þar af leiðandi eru fjárfestingar stór hluti af starfsemi sjóðsins. Markmið sjóðsins er að sýna ábyrgð í fjárfestingum. Til marks um þá ábyrgð er Lífsverk aðili að PRI, sáttmála Sameinuðu þjóðana um samfélagslega ábyrgar fjárfestingar. Þar með hefur Lífsverk skuldbundið sig til þess að fylgja þeim sex meginreglum sem settar eru fram af PRI um samfélagslega ábyrgar fjárfestingar og eftirlit með þeim. Lífsverk er einnig meðal stofnaðila IcelandSIF, sem er íslenskur umræðuvettvangur fyrir ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar.

Grunngildi Lífsverks í samfélagslega ábyrgum fjárfestingum eru;

a) að fjárfesta ekki í framleiðendum hergagna,

b) að fjárfesta ekki í framleiðendum tóbaks,

c) að fjárfesta ekki í rekstri þar sem grundvallarmannréttindi, svo sem þrælkun, eru ekki virt og

d) að fjárfesta ekki í starfsemi sem er óábyrg gagnvart umhverfinu.

Við skoðun nýrra fjárfestingakosta Lífsverks skal óskað eftir stefnu viðkomandi í samfélagslegri ábyrgð. Sé viðkomandi ekki með slíka stefnu og/eða fjárfestingin fer gegn grunngildum Lífsverks, tekur Lífsverk ekki þátt í fjárfestingunni. Sé viðkomandi með stefnu í samfélagslegri ábyrgð sem samræmist grunngildum Lífsverks að lágmarki, er tekið tillit til hennar í ákvörðun starfsmanna Lífsverks um að taka þátt í fjárfestingunni. Við ákvörðunartöku skal almennt miða við að hlutfall sjálfbærra og samfélagslega ábyrgra fjárfestinga af nýjum fjárfestingum sjóðsins fari vaxandi.

Lífsverk er vakandi yfir samfélagslegri ábyrgð núverandi eigna í safni og vaktar eignasafn í samræmi við meginreglur PRI. Ef um er að ræða beinar fjárfestingar munu starfsmenn Lífsverks flokka eignir eftir því hvort þær samræmist grunngildum Lífsverks eða ekki. Þær fjárfestingar sem ekki gera það eru teknar til sérstakrar skoðunar með því markmiði að skipta þeim út úr eignasafni fyrir eignir sem hafa sambærilega eiginleika en ákjósanlegri stefnu hvað varðar samfélagslega ábyrgð. Starfsmenn Lífsverks munu upplýsa stýringaraðila um stefnu Lífsverks og óska eftir upplýsingum um undirliggjandi eignir. Ef fjárfestingar samræmast ekki gildum Lífsverks mun Lífsverk beita sér fyrir úrbótum á þeim sviðum sem við á. Ef ekki er hægt að koma því við mun sala á viðkomandi fjárfestingu koma til skoðunar.

Lífsverk mun leitast við að taka í auknum mæli þátt í fjárfestingum sem hafa sterka stefnu í samfélagslegri ábyrgð.

Markmið Lífsverks er einnig að stuðla að bættum stjórnarháttum og auka gegnsæi. Stjórn Lífsverks hefur mótað hluthafastefnu sem aðgengileg er á heimasíðu sjóðsins.

Markmið um ábyrgð í rekstri og umhverfi

Markmið Lífsverks inn á við varða rekstur sjóðsins, starfsmannstefnu og nánasta umhverfis hans.

Lífsverk leggur áherslu á að vera umhverfisvænn í rekstri sjóðsins. Rusl á vinnustað er flokkað og því fargað á umhverfisvænan hátt. Pappír er afþakkaður í póstsendingum þar sem það er í boði og ársreikningur Lífsverks er birtur á rafrænu formi á vefsvæði sjóðsins. Lífsverk afþakkar efni á pappírsformi fyrir kynningarfundi og er mótaðilum bent á að koma með kynningar á rafrænu formi.

Markmið Lífsverks er að lágmarka sóun á vinnustað og hvetja starfsfólk til að láta gott af sér leiða til samfélagsins.

Stjórn Lífsverks mun árlega fara yfir stefnu um samfélagslega ábyrgð og taka hana til endurskoðunar. Framkvæmdastjóri sér til þess að starfsfólk Lífsverks sé upplýst um stefnuna og geti tileinkað sér hana við dagleg störf.

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Ársreikningur 2018

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

Um sjóðinn

Lífsverk lífeyrissjóður er opinn lífeyrissjóður háskólamenntaðra sem starfrækir samtryggingardeild og þrjár ávöxtunarleiðir í séreignardeild og tilgreindri séreignardeild. Af skylduframlagi í lífeyrissjóðinn fara 10% af launum til samtryggingardeildar en það sem umfram er til séreignardeildar nema sérstaklega sé óskað eftir að stærri hluti eða allt skylduframlagið skuli fara í samtryggingardeildina. Í árslok 2018 nam hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris 88,9 milljörðum króna og hafði sjóðurinn þá vaxið um 9,9% á árinu.

Afkoma

Lækkun á erlendum mörkuðum í desember ásamt styrkingu krónunnar undir lok ársins leiddu til þess að ávöxtun ársins var lakari en efni stóðu til. Á innlendum markaði var ágæt ávöxtun á skuldabréfamarkaði. Verðtryggð ríkisskuldabréf hækkuðu mest, eða um 8%, en þar sem lengri endi skuldabréfasafns Lífsverks er færður á kaupkröfu kemur þessi hækkun að takmörkuðu leyti fram í bókum sjóðsins. Heildarvísitala ríkistryggðra skuldabréfa hækkaði um 6,4%. Framan af ári var góður gangur á innlendum hlutabréfamarkaði sem hækkaði um 10% á fyrsta þriðjungi ársins. Þá fór hins vegar að halla undan fæti og niðurstaðan varð sú að hlutabréfamarkaður lækkaði þriðja árið í röð. Nam lækkunin 3,3% samkvæmt hlutabréfavísitölu GAMMA. Frá haustmánuðum bar á nokkurri veikingu krónunnar gagnvart helstu myntum auk þess sem verðbólguálag á markaði hækkaði. Gengi Bandaríkjadals hækkaði um 11,1% á árinu gagnvart krónu og gengi evru hækkaði um 6,2%. Vísitölur erlendra hlutabréfamarkaða lækkuðu nánast allar á árinu. Heimsvísitala MSCI mæld í Bandaríkjadal lækkaði um 10,4%, FTSE vísitalan í Bretlandi lækkaði um 12,5%, S&P500 vísitalan í Bandaríkjunum lækkaði um 6,2% og lækkun varð einnig á helstu hlutabréfamörkuðum á Norðurlöndum. Nafnávöxtun samtryggingardeildar Lífsverks var 4,4% og hrein raunávöxtun 1,1%. Hrein eign samtryggingardeildar í árslok til greiðslu lífeyris var 74.321 m.kr. og hækkaði um 8,3% á milli ára. Vísitala neysluverðs til verðtryggingar hækkaði um 3,3% á árinu.

Nafnávöxtun mismunandi leiða í séreignardeild sjóðsins var frá 1,5% til 4,3%. Nafnávöxtun Lífsverks 1 var 1,5% og raunávöxtun -1,7%. Hrein eign í árslok var 1.840 m.kr. og jókst um 20,4% á milli ára. Nafnávöxtun Lífsverks 2 var 4,3% og raunávöxtun 1,0%. Hrein eign í árslok nam 12.429 m.kr og hækkaði um 18,2% á milli ára. Nafnávöxtun Lífsverks 3 var 3,9% og raunávöxtun 0,6%. Hrein eign í árslok var 317 m.kr. og hafði hækkað um 26,8% frá árslokum 2017.

Iðgjöld og lífeyrir

Samanlögð iðgjöld ársins 2018 námu 5.494 m.kr. og námu samanlagðar lífeyrisgreiðslur 1.099 m.kr. Hlutfall lífeyris af samanlögðum iðgjöldum var 20,0%.

Iðgjöld í samtryggingardeild voru 3.626 m.kr. og hækkuðu um 7,9% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 2.842 og jókst um 3,1% frá fyrra ári. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 463, lífeyrisgreiðslur voru 1.012 m.kr. og lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum var 27,9%.

Iðgjöld í séreignardeild námu 1.868 m.kr.Er það hækkun um 42,7% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 2.972 og jókst um 3,4% frá fyrra ári. Fjöldi lífeyrisþega var 64 og lífeyrisgreiðslur voru 86 m.kr. eða sem nemur 4,6% af iðgjöldum.

Tryggingafræðileg staða

Við tryggingafræðilega athugun í lok árs 2018 er lagður til grundvallar nýr reiknigrunnur Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um örorku, endurhæfingu og lífslíkur sem hefur umtalsverð áhrif til lækkunar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins. Heildarskuldbindingar sjóðsins eru 2,1% umfram heildareignir en í lok fyrra árs voru heildareignir 1,5% hærri en heildarskuldbindingar. Staða áfallinna skuldbindinga nam 0,6% umfram heildareignir og staða framtíðarskuldbindinga var 4,5% umfram heildareignir. Samkvæmt eldri aðferð hefði heildartryggingafræðileg staða verið jákvæð um 1,5%, staða áfallinna skuldbindinga jákvæð um 2,5% og staða framtíðarskuldbindinga í jafnvægi. Hækkun á framtíðarskuldbindingum milli ára þýðir að gera þarf breytingar á réttindatöflum frá og með næstu áramótum, í samræmi við grein 6.2. í samþykktum sjóðsins. Skulu réttindatöflur fyrir sjóðinn taka mið af því að jafnvægi sé milli verðmætis iðgjalda og framtíðarskuldbindinga.

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra, frh.:

Rekstur

Starfsmönnum sjóðsins fjölgaði á árinu úr 7 í 8 og var meðalfjöldi starfsmanna 7,75. Heildarfjárhæð launa og launatengdra gjalda á árinu hækkar um 16,1%, var 144 m.kr en var 124 m.kr. árið 2017. Laun framkvæmdastjóra, forstöðumanns eignastýringar, stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar voru 54 m.kr. samanborið við 49 m.kr. árið 2017. Þóknun til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings nam 11 m.kr. og er óbreytt frá fyrra ári. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður hækkar um 6,2% milli ára en hann var 239 m.kr. á árinu samanborið við 225 m.kr. árið 2017. Ef horft er framhjá launum og launatengdum gjöldum, lækkar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður um 6% milli ára.

Sjóðfélagalán

Heildarfjárhæð nýrra sjóðfélagalána á árinu var 6.300 m.kr. og hækkaði verulega frá árinu áður en þá voru heildarlánveitingar 5.165 m.kr. Sjóðfélögum hefur allt frá árinu 1986 staðið til boða að taka hagstæð íbúðalán hjá sjóðnum og þóttu lánakjör á sínum tíma byltingarkennd. Það er stefna sjóðsins að bjóða áfram hagstæð lánakjör, enda hafa lán til sjóðfélaga löngu sannað ágæti sitt með að vera fjárfestingarkostur með mjög lítil afföll fyrir sjóðinn.

Starfsumhverfi

Fjárfestingarstefna sjóðsins fyrir árið 2019 var mótuð í nóvember 2018 og tekur mið af væntingum um þróun markaða en áhersla verður áfram lögð á traustar fjárfestingar og áhættudreifingu. Væntingar eru um að verðbólga fari vaxandi á árinu og að gengi krónunnar verði nokkuð stöðugt. Innlent eignasafn sjóðsins er vel undir það búið að mæta aukinni verðbólgu. Markmið Lífsverks til lengri tíma er að auka vægi erlendra fjárfestinga í eignasafninu en vanda þarf til verka. Horfur á árinu 2019 eru markaðar nokkurri óvissu og má búast við mismunandi ávöxtun einstakra eignaflokka.

Stjórnarhættir

Lífsverk lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og samþykkta sjóðsins. Sjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja sem gefnar eru út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Hlutverk sjóðsins er að veita viðtöku iðgjaldi sjóðfélaga og ávaxta það ásamt því að greiða sjóðfélögum elli- og örorkulífeyri og við andlát þeirra maka- og barnalífeyri. Lífeyrissjóðurinn veitir samþætt lífeyrisréttindi á grundvelli iðgjalds sem skiptist milli samtryggingardeildar og séreignar- og tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins. Til séreignardeildar greiðast ennfremur viðbótariðgjöld skv. ákvörðun sjóðfélaga.

Stjórnarháttayfirlýsing fyrir árið 2019 er birt í heild í ársskýrslu sjóðsins.

Ófjárhagslegar upplýsingar

Lífsverk er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (Principles for Responsible Investment - UN PRI). Með aðild sinni skuldbindur Lífsverk sig til að leggja áherslu á samfélagsleg og umhverfisleg sjónarmið við ákvarðanir um fjárfestingar, auk góðra stjórnarhátta þeirra fyrirtækja sem fjárfest er í. Aðild Lífsverks er liður í aukinni áherslu sjóðsins á þessi málefni. Þá er Lífsverk einn af stofnaðilum IcelandSIF, sem er íslenskur umræðuvettvangur fyrir ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar. Lífsverk mun leitast við að taka í auknum mæli þátt í fjárfestingum sem hafa sterka stefnu í samfélagslegri ábyrgð. Markmið sjóðsins er einnig að stuðla að bættum stjórnarháttum og auka gegnsæi.

Í stefnu Lífsverks um samfélagslega ábyrgð kemur m.a. fram að sjóðurinn fjárfestir hvorki í rekstri þar sem grundvallarmannréttindi eru ekki virt, né starfsemi sem er óábyrg gagnvart umhverfinu. Markmið sjóðsins er jafnframt að rekstur hans sé umhverfisvænn, að lágmarka sóun á vinnustað og hvetja starfsfólk til að láta gott af sér leiða til samfélagsins.

Hluthafastefna Lífsverks gildir um fjárfestingar sjóðsins í skráðum og óskráðum hlutafélögum. Þar kemur fram að Lífsverk leitast við að kanna hvort fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í fylgi viðurkenndum leiðbeinandi reglum um góða stjórnarhætti, ábyrgar fjárfestingar, samfélagslega ábyrgð og samskipta- og siðareglur á fjármagnsmarkaði. Atkvæðagreiðsla sjóðsins á hluthafafundum skal alltaf mótast af áherslum hluthafastefnu. Gengið er út frá því að stjórn félags leitist ávallt við að gæta sem best langtímahagsmuna félagsins, sem fari saman við hagsmuni sjóðfélaga. Lífsverk gerir kröfu til fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í að þau tileinki sér og framfylgi, að svo miklu leyti sem unnt er, reglum Nasdaq Iceland, SA og Viðskiptaráðs Íslands um stjórnarhætti fyrirtækja, eða öðrum viðurkenndum leiðbeiningum um sama efni.

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra, frh.:

Stjórn Lífsverks lífeyrissjóðs og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2018 með undirritun sinni.

Reykjavík, 19. mars 2019

Stjórn Lífsverks lífeyrissjóðs

Björn Ágúst Björnsson
Stjórnarformaður

Agnar Kofoed-Hansen

Eva Hlín Dereksdóttir

Margrét Arnardóttir

Unnar Hermannsson

Jón L. Árnason
Framkvæmdastjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í Lífsverki lífeyrissjóði.

Áritun um endurskoðun ársreikningsins

Álit

Við höfum endurskoðað ársreikning Lífsverks lífeyrissjóðs („sjóðurinn") fyrir árið 2018. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit yfir breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, sjóðstreymisyfirlit, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af fjárhagsstöðu sjóðsins 31. desember 2018 og afkomu hans og breytingu á handbæru fé á árinu 2018, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur álits

Við endurskoðuðum í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er lýst frekar í kaflanum *Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins* í árituninni. Við erum óháð sjóðnum í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur, International Ethics Standards Board for Accountants Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code) og siðareglur fyrir endurskoðendur á Íslandi og höfum uppfyllt aðrar siðferðisskyldur okkar í samræmi við þær reglur og IESBA Code. Við teljum að við höfum aflað nægilegra og viðeigandi endurskoðunargagna til að byggja álit okkar á.

Aðrar upplýsingar í ársskýrslu

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru ársskýrsla að undanskildum ársreikningi og áritun okkar á hann. Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningnum ber okkur að lesa aðrar upplýsingar í ársskýrslu þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær séu í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða aðra þekkingu sem við höfum aflað okkur við endurskoðunina eða virðast verulega rangar. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Ársskýrslan liggur ekki fyrir við áritun okkar á ársreikninginn en við munum fá hana afhenta til yfirferðar áður en hún verður gefin út.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og glöggri framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins um framsetningu ársreikninga lífeyrissjóða og fyrir því innra eftirliti sem þau telja nauðsynlegt til að gera þeim kleift að setja fram ársreikning sem er án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að leggja mat á rekstrarhæfi sjóðsins og upplýsa, eftir því sem við á, um þætti er varða rekstrarhæfi og miða grundvöll reikningsskilanna við áframhaldandi rekstrarhæfi, nema þau ætli annað hvort að leysa sjóðinn upp eða hætta starfsemi hans, eða hafa engan annan raunhæfan kost en að gera það.

Stjórn og framkvæmdastjóri skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar eru að öðlast hæfilega vissu um hvort ársreikningurinn í heild sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, og að gefa út áritun endurskoðanda sem inniheldur álit okkar. Í hæfilegri vissu felst áreiðanleiki en ekki trygging fyrir því að endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni alltaf leiða í ljós verulega annmarka ef þeir eru fyrir hendi. Annmarkar geta komið fram vegna sviksemi eða mistaka og eru taldir verulegir ef þeir einir og sér eða samanlagt gætu haft áhrif á efnahagslegar ákvarðanir sem notendur ársreikningsins taka á grundvelli hans.

Áritun óháðs endurskoðanda

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla beitum við ávallt faglegri dómgreind og viðhöfum faglega gagnrýni. Að auki:

- Greinum við og metum hættu á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, skipuleggjum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, fölsun, að einhverju sé viljandi sleppt, villandi framsetningu eða að farið sé framhjá innra eftirliti.
- Öflum við skilnings á innra eftirliti, sem varðar endurskoðunina, til að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Metum við hvort reikningsskilaaðferðir og reikningshaldslegt mat stjórnenda og tengdar skýringar séu viðeigandi.
- Ályktum við um hvort notkun stjórnar og framkvæmdastjóra á forsendu reikningsskilanna um rekstrarhæfi sé viðeigandi og metum, á grundvelli endurskoðunarinnar, hvort aðstæður séu til staðar sem valdið gætu verulegum vafa um rekstrarhæfi sjóðsins. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur, í áritun okkar, að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins eða, ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi, að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Samt sem áður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni gert sjóðinn órekstrarhæfan.
- Metum við framsetningu, uppbyggingu og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum, og hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningar endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp kunna að koma í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti.

Við lýsum því einnig yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur siðareglna um óhæði og upplýsum um tengsl eða önnur atriði sem gætu mögulega talist hafa áhrif á óhæði okkar og þegar við á, til hvaða varnaraðgerða við höfum gripið.

Af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, leggjum við mat á hvaða þættir höfðu mesta þýðingu við endurskoðun ársreikningsins og eru því lykilþættir endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum þáttum í áritun okkar nema lög og reglur útiloki að upplýst sé um þá eða, við einstakar mjög sjaldgæfar kringumstæður, þegar við metum að ekki skuli upplýsa um lykilþátt þar sem neikvæðar afleiðingar þess eru taldar vega þyngra en almennir hagsmunir af birtingu slíkra upplýsinga.

Staðfesting vegna annarra ákvæða laga

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104 gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við samkvæmt okkar bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir þessum ársreikningi eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Hrafnhildur Helgadóttir, endurskoðandi, ber ábyrgð á endurskoðun ársreikningsins og þessari áritun.

Reykjavík, 19. mars 2019

KPMG ehf.

Hrafnhildur Helgadóttir

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2018

	Skýr	2018	2017
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		1.726.199	1.581.068
Iðgjöld launagreiðenda		3.938.300	3.256.878
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(179.904)	(175.650)
		5.484.595	4.662.296
Sérstök aukaframlög	11	9.594	6.738
		5.494.189	4.669.034
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	12	1.063.419	887.588
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		34.876	32.853
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	13	269	126
		1.098.564	920.567
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	14	221.982	1.539.300
Hreinar tekjur af skuldabréfum	15	3.563.462	2.911.401
Hreinar tekjur af afleiðusamningum	16	87.395	0
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		394	344
Vaxtatekjur af handbæru fé	17	48.743	46.637
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		4.999	9.072
Fjárfestingargjöld	18	(94.939)	(80.350)
		3.832.036	4.426.404
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	19	238.877	224.683
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		7.988.784	7.950.188
Hrein eign frá fyrra ári		80.917.795	72.967.607
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	28	88.906.579	80.917.795

Efnahagsreikningur 31. desember 2018

	Skýr.	2018	2017
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	22	35.661.517	31.406.656
Skuldabréf	23	51.970.022	48.759.921
Afleiðusamningar	16	87.395	0
Bundnar bankainnstæður		15.389	14.621
		87.734.323	80.181.198
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		499.885	407.684
Aðrar kröfur		79.845	170.007
		579.730	577.691
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	26	8.414	6.539
Handbært fé		627.212	422.904
Eignir samtals		88.949.679	81.188.332
Skuldir			
Aðrar skuldir		(43.100)	(270.537)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	28	88.906.579	80.917.795
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign samtryggingardeildar		74.320.594	68.622.755
Hrein eign séreignardeildar		14.585.985	12.295.040
Hrein eign til greiðslu lífeyris samtals		88.906.579	80.917.795
Skuldbindingar utan efnahags	27		

Sjóðstreymisyfirlit árið 2018

	Skýr.	2018	2017
Inngreiðslur			
Iðgjöld		5.402.043	4.641.365
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		29.673	5.271
Aðrar inngreiðslur		66.284	884.132
		5.498.000	5.530.768
Útgreiðslur			
Lífeyrir		1.098.397	920.141
Rekstrarkostnaður án afskrifta		235.620	221.623
Fjárfesting í rekstrarfjármunum		4.504	578
Aðrar útgreiðslur		35.326	79.390
		1.373.847	1.221.732
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		4.124.153	4.309.036
Fjárfestingarhreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		386.757	335.276
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(17.568.926)	(14.474.893)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		12.857.871	10.465.231
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		6.584.926	6.781.275
Keypt skuldabréf		(15.779.922)	(10.802.288)
Seld skuldabréf		9.576.148	2.837.946
Ný bundin innlán		(768)	(488)
		(3.943.914)	(4.857.941)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		180.239	(548.905)
Gengismunur af handbæru fé		24.069	17.211
Handbært fé í upphafi árs		422.904	954.598
Handbært fé í lok árs		627.212	422.904

Yfirlit um breytingar á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris fyrir árið 2018

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Iðgjöld										
Iðgjöld sjóðfélaga	1.424.588	1.327.172	86.894	69.435	190.110	165.556	24.607	18.905	1.726.199	1.581.068
Iðgjöld launagreiðenda	2.195.074	2.027.068	293.422	192.743	1.400.789	1.007.646	49.015	29.421	3.938.300	3.256.878
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(3.481)	(1.011)	(73.076)	(59.372)	(87.449)	(109.283)	(15.898)	(5.984)	(179.904)	(175.650)
	3.616.181	3.353.229	307.240	202.806	1.503.450	1.063.919	57.724	42.342	5.484.595	4.662.296
Sérstök aukaframlög	9.594	6.738	0	0	0	0	0	0	9.594	6.738
	3.625.775	3.359.967	307.240	202.806	1.503.450	1.063.919	57.724	42.342	5.494.189	4.669.034
Lífeyrir										
Heildarfjárhæð lífeyris	977.206	820.089	15.807	956	68.949	63.929	1.457	2.614	1.063.419	887.588
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	34.876	32.853	0	0	0	0	0	0	34.876	32.853
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	269	126	0	0	0	0	0	0	269	126
	1.012.351	853.068	15.807	956	68.949	63.929	1.457	2.614	1.098.564	920.567
Hreinar fjárfestingartekjur										
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	262.421	1.407.855	(27.682)	24.843	(15.228)	104.877	2.471	1.725	221.982	1.539.300
Hreinar tekjur af skuldabréfum	2.974.503	2.244.424	52.281	57.972	528.188	600.835	8.490	8.170	3.563.462	2.911.401
Hreinar tekjur af afleiðusamningum	87.395	0	0	0	0	0	0	0	87.395	0
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum	0	0	0	0	169	125	225	219	394	344
Vaxtatekjur af handbæru fé	35.781	30.146	2.095	2.330	10.601	13.375	266	786	48.743	46.637
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	3.420	6.217	234	401	1.294	2.427	51	27	4.999	9.072
Fjárfestingargjöld	(62.232)	(52.827)	(4.134)	(3.384)	(28.031)	(23.709)	(542)	(430)	(94.939)	(80.350)
	3.301.288	3.635.815	22.794	82.162	496.993	697.930	10.961	10.497	3.832.036	4.426.404
Rekstrarkostnaður										
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	216.873	206.167	2.783	2.278	18.898	15.982	323	256	238.877	224.683
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	5.697.839	5.936.547	311.444	281.734	1.912.596	1.681.938	66.905	49.969	7.988.784	7.950.188
Hrein eign frá fyrra ári	68.622.755	62.686.208	1.528.913	1.247.179	10.516.335	8.834.397	249.792	199.823	80.917.795	72.967.607
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	74.320.594	68.622.755	1.840.357	1.528.913	12.428.931	10.516.335	316.697	249.792	88.906.579	80.917.795

Efnahagsreikningur deilda 31. desember 2018

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Fjárfestingar										
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	30.648.641	27.786.882	862.635	783.730	4.085.115	2.788.945	65.126	47.099	35.661.517	31.406.656
Skuldabréf	42.786.147	40.372.576	911.508	694.557	8.048.005	7.509.264	224.362	183.524	51.970.022	48.759.921
Afleiðusamningar	87.395	0	0	0	0	0	0	0	87.395	0
Bundnar bankainnstæður	0	0	0	0	3.616	3.437	11.773	11.184	15.389	14.621
	73.522.183	68.159.458	1.774.143	1.478.287	12.136.736	10.301.646	301.261	241.807	87.734.323	80.181.198
Kröfur										
Kröfur á launagreiðendur	304.358	268.689	35.253	24.627	152.729	110.498	7.545	3.870	499.885	407.684
Aðrar kröfur	79.845	170.007	0	0	0	0	0	0	79.845	170.007
	384.203	438.696	35.253	24.627	152.729	110.498	7.545	3.870	579.730	577.691
Ýmsar eignir										
Varanlegir rekstrarfjármunir	8.414	6.539	0	0	0	0	0	0	8.414	6.539
Handbært fé	583.018	387.397	9.996	7.564	31.481	26.927	2.717	1.016	627.212	422.904
Eignir samtals	74.497.818	68.992.090	1.819.392	1.510.478	12.320.946	10.439.071	311.523	246.693	88.949.679	81.188.332
Skuldir										
Aðrar skuldir	(43.100)	(270.537)	0	0	0	0	0	0	(43.100)	(270.537)
Skuldir milli deilda	(134.124)	(98.798)	20.965	18.435	107.985	77.264	5.174	3.099	0	0
	(177.224)	(369.335)	20.965	18.435	107.985	77.264	5.174	3.099	(43.100)	(270.537)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	74.320.594	68.622.755	1.840.357	1.528.913	12.428.931	10.516.335	316.697	249.792	88.906.579	80.917.795

Sjóðstreymisyfirlit deilda árið 2018

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Inngreiðslur										
Iðgjöld	3.590.161	3.370.418	296.614	195.624	1.461.219	1.033.536	54.049	41.787	5.402.043	4.641.365
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	15.132	(14.075)	2.329	2.731	11.895	15.802	317	813	29.673	5.271
Aðrar inngreiðslur	66.284	884.132	0	0	0	0	0	0	66.284	884.132
	3.671.577	4.240.475	298.943	198.355	1.473.114	1.049.338	54.366	42.600	5.498.000	5.530.768
Útgreiðslur										
Lífeyrir	1.012.184	852.642	15.807	956	68.949	63.929	1.457	2.614	1.098.397	920.141
Rekstrarkostnaður án afskrifta	213.616	203.107	2.783	2.278	18.898	15.982	323	256	235.620	221.623
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	4.504	578	0	0	0	0	0	0	4.504	578
Aðrar útgreiðslur	0	30.608	2.530	9.582	30.721	37.428	2.075	1.772	35.326	79.390
	1.230.304	1.086.935	21.120	12.816	118.568	117.339	3.855	4.642	1.373.847	1.221.732
Ráðstöfunarfé til fjárfestinga	2.441.273	3.153.540	277.823	185.539	1.354.546	931.999	50.511	37.958	4.124.153	4.309.036
Fjárfestingarhreyfingar										
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í sjóðum og félögum	350.844	243.865	33.837	2.829	2.049	86.514	27	2.068	386.757	335.276
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(15.092.990)	(12.720.678)	(425.599)	(444.215)	(2.016.337)	(1.206.000)	(34.000)	(104.000)	(17.568.926)	(14.474.893)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	11.929.373	9.254.986	235.370	247.220	675.028	857.499	18.100	105.526	12.857.871	10.465.231
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	6.096.570	6.356.219	46.356	45.239	432.452	377.591	9.548	2.226	6.584.926	6.781.275
Keypt skuldabréf	(13.887.569)	(8.067.311)	(314.531)	(272.878)	(1.361.411)	(2.255.903)	(216.411)	(206.196)	(15.779.922)	(10.802.288)
Seld skuldabréf	8.334.051	1.292.677	149.176	234.391	918.406	1.216.273	174.515	94.605	9.576.148	2.837.946
Ný bundin innlán	0	0	0	0	(179)	(126)	(589)	(362)	(768)	(488)
	(2.269.721)	(3.640.242)	(275.391)	(187.414)	(1.349.992)	(924.152)	(48.810)	(106.133)	(3.943.914)	(4.857.941)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	171.552	(486.702)	2.432	(1.875)	4.554	7.847	1.701	(68.175)	180.239	(548.905)
Gengismunur af handbæru fé	24.069	17.211	0	0	0	0	0	0	24.069	17.211
Handbært fé í upphafi árs	387.397	856.888	7.564	9.439	26.927	19.080	1.016	69.191	422.904	954.598
Handbært fé í lok árs	583.018	387.397	9.996	7.564	31.481	26.927	2.717	1.016	627.212	422.904

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2018

Tryggingafræðileg staða í milljónum króna:	Skýr	2018		
Eignir:		Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
	28			
Hrein eign til greiðslu lífeyris		74.321	0	74.321
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		613	0	613
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa		(302)	0	(302)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(2.199)	(2.920)	(5.119)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	48.765	48.765
Eignir samtals		72.433	45.845	118.279
Skuldbindingar:				
Ellilífeyrir		63.136	42.948	106.084
Örorkulífeyrir		1.756	1.902	3.658
Makalífeyrir		7.698	2.746	10.444
Barnalífeyrir		276	405	681
Skuldbindingar samtals		72.867	48.001	120.868
Eignir umfram skuldbindingar		(433)	(2.156)	(2.589)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		(0,6%)	(4,5%)	(2,1%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		2,4%	0,1%	1,5%

	2017		
Eignir:	Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris	68.623	0	68.623
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	61	0	61
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa	(391)	0	(391)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar	(741)	0	(741)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar	(1.819)	(2.445)	(4.264)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	44.380	44.380
Eignir samtals	65.733	41.935	107.668
Skuldbindingar:			
Ellilífeyrir	54.420	37.034	91.453
Örorkulífeyrir	1.520	1.583	3.103
Makalífeyrir	7.986	2.911	10.897
Barnalífeyrir	241	358	600
Skuldbindingar samtals	64.167	41.886	106.053
Eignir umfram skuldbindingar	1.566	49	1.615
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	2,4%	0,1%	1,5%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	1,2%	(1,5%)	0,1%

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

1. Upplýsingar um lífeyrissjóðinn

Lífsverk lífeyrissjóður er með aðsetur að Engjateigi 9, Reykjavík. Sjóðurinn er opinn lífeyrissjóður háskólamenntaðra. Öllum er heimilt að greiða til séreignar og tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Ársreikningurinn er í íslenskum krónum og fjárhæðir eru sýndar í þúsundum króna, nema annað sé tekið fram.

Sjóðurinn starfar í þremur deildum, samtryggingardeild, séreignardeild og tilgreindri séreignardeild. Á blaðsíðum 11 - 13 er að finna yfirlit um breytingar á hreinni eign, efnahagsreikning og sjóðstreymisyfirlit deilda sjóðsins.

Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins samþykktu ársreikninginn þann 19. mars 2019.

3. Mat og ákvarðanir við beitingu reikningsskilaaðferða

Gerð ársreiknings krefst þess að stjórnendur taki ákvarðanir, meti og gefi sér forsendur sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda. Endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

4. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Reikningsskilaaðferðum, sem settar eru fram hér á eftir, hefur verið beitt með samræmdum hætti á þeim tímabilum sem birt eru í ársreikningnum.

5. Erlendir gjaldmiðlar

Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert gengi Seðlabanka Íslands í árslok. Rekstrartekjur og rekstrargjöld í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð á gengi viðskiptadags.

6. Iðgjöld

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilagreinum sem hafa borist sjóðnum. Ekki er áætlað fyrir óinnheimtum iðgjöldum í árslok. Mótteknar greiðslur án skilagreina eru færðar sem innheimt iðgjöld. Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært á sérstakan lið undir iðgjöldum.

7. Lífeyrir

Undir lífeyri falla lífeyrisgreiðslur sjóðsins, þ.e. ellilífeyrir, makalífeyrir, örorkulífeyrir og barnalífeyrir. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris er kostnaður við örorkumat og endurhæfingu.

Samkvæmt 6. gr. laga nr. 60/2012 um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi endurhæfingarsjóða, skulu lífeyrissjóðir á árinu 2018 greiða gjald sem samsvarar 0,10% af samanlögðum iðgjaldastofni allra sjóðfélaga til VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs. Kostnaðurinn er færður undir liðinn Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs.

Skýringar, frh.:

8. Hreinar fjárfestingartekjur

Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Undir hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum eru færðar allar tekjur af fjárfestingum í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga, önnur en þau gjöld sem færð eru sérstaklega undir fjárfestingargjöld. Sjá skýringu á þessum fjárfestingargjöldum fyrir neðan og sundurliðun fjárhæðar í skýringu nr. 18.

Undir tekjur af eignarhlutum falla arðstekjur, söluhagnaður og sölutap ásamt breytingum á gangvirði, bæði vegna breytinga á gengi bréfanna og gengi erlendra gjaldmiðla.

Hreinar tekjur af skuldabréfum

Hreinar tekjur af skuldabréfum eru tekjur af fjárfestingum í skuldabréfum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga, önnur en þau gjöld sem færð eru sérstaklega undir fjárfestingargjöld. Sjá skýringu á þessum fjárfestingargjöldum fyrir neðan og sundurliðun fjárhæðar í skýringu nr. 18.

Undir þennan lið eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökuþóknanir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breyting á gangvirði skuldabréfa og hliðstæðar tekjur og gjöld. Einnig er undir þennan lið færð varúðarniðurfærsla vegna tapshættu sem kann að vera fyrir hendi á uppgjörsdegi.

Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum

Þessi liður samanstendur af vaxtatekjum og gengismun vegna bankainnstæðna sem bundnar eru til lengri tíma en þriggja mánaða.

Vaxtatekjur af handbæru fé

Vaxtatekjur af handbæru fé eru vaxtatekjur og gengismunur af óbundnum innstæðum hjá bönkum og sparisjóðum.

Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum

Undir þennan lið eru færðar vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum að frádregnum vaxtagjöldum.

Fjárfestingargjöld

Undir liðinn fjárfestingargjöld eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja vegna umsýslu og stjórnunar á fjárfestingum sjóðsins.

9. Rekstrarkostnaður

Undir rekstrarkostnað fellur allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður vegna rekstrar sjóðsins, svo sem laun og launatengd gjöld, rekstur fasteignar, afskriftir og annar rekstrarkostnaður.

10. Fjárfestingar

Fjárfestingar sjóðsins skiptast í eignarhluta í félögum og sjóðum, skuldabréf og bundnar bankainnstæður.

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini og eru þau metin á gangvirði. Sjá nánar í skýringu nr. 25 þar sem gerð er grein fyrir verðmatsaðferð.

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf og önnur útlán. Skuldabréf eru færð á gangvirði í árslok nema ef um er að ræða skuldabréf sem haldið er til gjalddaga og útlán til sjóðfélaga, en slík skuldabréf eru færð á upphaflegri kaupkröfu í efnahagsreikningi.

Skuldabréf og útlán sjóðsins sem færð eru á upphaflegri kaupkröfu eru yfirfarin reglulega til að meta hvort virði hafi rýrnað. Við matið eru sérstakar áhættur metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftareikningur til að mæta þeim eignum sem kunna að tapast. Áður en ákvörðun er tekin um færslu virðisrýrnunar þarf að meta hvort hlutlæg gögn gefi til kynna mælanlega lækkun á væntu framtíðarsjóðstreymi frá einstökum verðbréfum eða safni verðbréfa áður en lækkunin verður merkjanleg á einstöku láni í safninu. Þetta geta verið vísbendingar um breytingar á greiðslugetu lántakanda eða efnahagsástandi. Stjórnendur nota mat sem byggir á sögulegri reynslu af eignum með svipuð áhættueinkenni og hlutlæg merki virðisrýrnunar.

Bundnar bankainnstæður eru innlán í bönkum og sparisjóðum sem bundin eru til lengri tíma en 3 mánaða.

Skýringar, frh.:

11. Sérstök aukaframlög

	2018	2017
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði	9.594	6.738

12. Greiddur lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar sundurliðast þannig:

Ellilífeyrir	790.140	657.833
Örorkulífeyrir	91.208	73.589
Makalífeyrir	89.094	81.101
Barnalífeyrir	6.764	7.566
Samtals	977.206	820.089

Lífeyrisgreiðslur séreignardeilda sundurliðast þannig:

Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 1	15.807	956
Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 2	68.949	63.929
Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 3	1.457	2.614
Samtals	86.213	67.499
Lífeyrisgreiðslur samtals	1.063.419	887.588

13. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris

Kostnaður vegna trúnaðarlækna, vottorða og fl.	269	126

14. Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum greinast þannig:

Breyting á gangvirði hlutabréfa og hlutdeildarskírteina	(1.403.643)	1.355.541
Áhrif vegna breytinga á gengi gjaldmiðla	1.196.181	(148.468)
Arður hlutabréfa	429.444	332.227
Tekjur af eignarhlutum samtals	221.982	1.539.300

Hreinar tekjur 20 stærstu fjárfestinga í félögum og sjóðum:

Arion banki hf.	(15.920)	0
Eik Fasteignafélag hf.	(311.518)	(44.384)
Eyrir Invest hf	118.493	0
Festi hf	(21.841)	(20.404)
Gamma Iceland Fixed Income Fund	59.654	59.170
Hagar hf.	194.833	(323.028)
Hampiðjan hf.	12.679	87.188
Iceland Seafood International hf.	19.409	(1.031)
KF Global Value	(80.789)	218.299
Kvika hf.	103.586	(1.250)
Marel hf.	407.503	394.938
Morgan Stanley HP Millennium	143.853	(17.818)
MS AIP Private Markets Fund VI LP	120.265	38.402
Origo hf.	5.033	42.790
Pimco Funds Global Investors	29.069	46.063
Reginn hf.	(221.591)	(23.515)
Reitir fasteignafélag hf.	(125.976)	(87.495)
Stefnir - ÍS 5	(64.451)	(14.320)
State Street Global Enhanced Equity Fund	(4.147)	14.650
Vanguard European Stock	(36.080)	81.250
Hreinar tekjur 20 stærstu fjárfestinga í félögum og sjóðum samtals	332.064	449.505

15. Hreinar tekjur af skuldabréfum greinast þannig:

	2018	2017
Skuldabréf haldið til gjalddaga:		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	703.989	516.712
Skuldabréf sveitarfélaga	240.124	192.242
Skuldabréf lánastofnana	136.330	110.190
Skuldabréf fyrirtækja	584.808	431.036
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	1.139.116	715.190
Hreinar tekjur af skuldabréfum haldið til gjalddaga samtals	2.804.367	1.965.370
Skuldabréf færð á gangvirði:		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	428.903	752.019
Skuldabréf sveitarfélaga	64.533	47.781
Skuldabréf lánastofnana	113.148	90.286
Skuldabréf fyrirtækja	135.669	51.925
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	16.842	4.020
Hreinar tekjur af skuldabréfum á gangvirði samtals	759.095	946.031
Hreinar tekjur af skuldabréfum samtals	3.563.462	2.911.401
Þar af áhrif gjaldmiðla á hreinar tekjur af skuldabréfum	187.426	(104.910)
Þar af breyting á niðurfærslu skuldabréfa sem greinist þannig:		
Skuldabréf	8.822	21.099
Lán til sjóðfélaga	7.482	10.014
	16.304	31.113

16. Afleiðusamningar

Sjóðurinn er með einn framvirkan gjaldmiðlasamning og einn gjaldmiðlaskiptasamning í árslok sem eru samanlagt með jákvæða stöðu 87 millj. kr. Samningarnir voru gerðir til áhættuvarna vegna skuldbindinga um kaup í erlendum framtakssjóðum. Skv. samningunum mun Lífsverk kaupa samtals USD 8 millj. á ISK 847 millj. kr. og er uppgjörsdagur samninga í mars og apríl 2019.

17. Vaxtatekjur af handbæru fé

Vaxtatekjur af handbæru fé greinast þannig:		
Vaxtatekjur af handbæru fé	24.674	26.888
Verðbætur af handbæru fé	0	2.538
Gengismunur af handbæru fé	24.069	17.211
Vaxtatekjur af handbæru fé samtals	48.743	46.637

18. Fjárvörslu- og eignastýringarkostnaður:

	2018	2017
Fjárfestingargjöld greinast þannig:		
Fjárfestingargjöld sjóða	18.774	13.703
Vörsluþóknanir	6.343	7.070
Umsýsluþóknanir vegna útvistunar eignastýringar	69.546	57.111
Önnur fjárfestingargjöld	276	2.466
Fjárfestingargjöld samtals	94.939	80.350

Fjárfestingargjöld árið 2018	Bein fjárf. gjöld	Áætluð og reiknuð fjárf. gjöld	Fjárf. gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar-gjalda alls af meðaleign
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	1.232	1.232	301.246	0,4%
Innlendir fagfjárfestasjóðir	0	116.080	116.080	4.610.380	2,5%
Erlendir verðbréfasjóðir	0	67.135	67.135	8.334.267	0,8%
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	18.774	18.542	37.316	3.252.236	1,1%
Kaup- og söluþóknanir	19.368	0	19.368		
Vörsluþóknanir	6.343	0	6.343		
Umsýsluþókn. v. útvistunar	69.546	0	69.546		
Önnur fjárfestingargjöld	277	15.800	16.077		
Fjárfestingargjöld samtals	114.308	218.789	333.097		

Fjárfestingargjöld árið 2017	Bein fjárf. gjöld	Áætluð og reiknuð fjárf. gjöld	Fjárf. gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar-gjalda alls af meðaleign
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	1.339	1.339	420.712	0,3%
Innlendir fagfjárfestasjóðir	1.953	99.751	101.704	4.327.772	2,4%
Erlendir verðbréfasjóðir	0	50.653	50.653	4.346.478	1,2%
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	11.750	29.329	41.079	4.072.650	1,0%
Kaup- og söluþóknanir	12.101	0	12.101		
Vörsluþóknanir	7.070	0	7.070		
Umsýsluþókn. v. útvistunar	57.111	0	57.111		
Önnur fjárfestingargjöld	2.466	17.383	19.849		
Fjárfestingargjöld samtals	92.451	198.455	290.906		

19. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greinist þannig:

	2018	2017
Laun og launatengd gjöld	144.459	124.229
Rekstur upplýsingakerfa	32.493	29.871
Lögfræðiþjónusta	3.244	6.791
Fjármálaeftirlit, Landssamtök lífeyrissjóða og Umboðsmaður skuldara	14.755	15.718
Endurskoðun	7.828	8.993
Rekstur húsnæðis	6.379	6.088
Önnur aðkeypt þjónusta	3.616	7.175
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna	2.629	2.298
Tryggingastærðfræðingur	2.096	1.649
Ýmis skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	21.378	21.871
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður samtals	238.877	224.683

20. Laun og launatengd gjöld greinast þannig:

Laun og launatengd gjöld samtals	144.459	124.229
Meðalfjöldi starfsmanna á árinu	7,75	7,0

Laun stjórnarmanna, framkvæmdastjóra og endurskoðunarnefndar sundurliðast þannig:

Björn Ágúst Björnsson, formaður	2.336	1.478
Agnar Kofoed-Hansen, varaformaður	1.629	844
Margrét Arnardóttir, stjórnarmaður	1.338	140
Unnar Hermannsson, stjórnarmaður	851	0
Þráinn Valur Hreggviðsson, fyrrv. formaður	839	2.526
Eva Hlín Dereksdóttir, stjórnarmaður	813	0
Helena Sigurðardóttir, formaður endurskoðunarnefndar	677	1.554
Sigurður M. Norðdahl, endurskoðunarnefnd	105	169
Helga Viðarsdóttir	39	0
Gnýr Guðmundsson	39	0
Ragnheiður I. Þórarinsdóttir	39	0
Sverrir Bollason	39	105
Halldór Árnason	35	105
Brynja Baldursdóttir, fyrrv. varaformaður	0	1.842
Guðrún Rögnvaldardóttir	0	32
Sigþór Sigurðsson, stjórnarmaður	0	382
Jón L. Árnason, framkvæmdastjóri	25.712	24.308
Hreggviður Ingason, forstöðumaður eignastýringar	19.376	15.483
Samtals	53.867	48.968

21. Þóknun til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:

KPMG ehf., endurskoðun ársreiknings	3.742	4.854
KPMG ehf., könnun árshlutareiknings	1.303	1.214
KPMG ehf., önnur þjónusta	740	633
Deloitte ehf., innri endurskoðun	2.783	2.925
Deloitte ehf., önnur þjónusta	386	0
TBG ehf., útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	1.512	1.314
TBG ehf., önnur þjónusta	585	335
Samtals	11.051	11.275

22. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig:

	2018			2017
Skráðir eignarhlutir í félögum:	Hlutdeild	Kostn.verð	Gangvirði	Gangvirði
Eik fasteignafélag hf.	5,6%	1.109.489	1.602.992	1.935.874
Hampiðjan hf.	3,2%	242.701	628.012	557.706
Iceland Seafood Internation hf	3,0%	586.534	604.912	19.470
Kvika banki hf	3,6%	461.223	564.809	250.000
Origo hf.	3,5%	394.457	407.062	180.311
Reginn hf.	2,5%	778.345	952.492	1.209.596
Samtals skráð félög undir 2% eignarhlutur			6.843.916	8.088.124
			11.604.195	12.241.081
Óskráðir eignarhlutir í félögum:				
105 Miðborg slhf	11,3%	247.500	247.500	0
Alda Credit Fund slhf.	5,9%	92.400	108.630	102.699
Alda Credit Fund II slhf	3,4%	50.000	50.215	50.000
FÍ Fasteignafélag slhf.	3,0%	49.944	115.862	115.751
Frumtak 2 slhf.	4,1%	151.036	158.845	122.731
Horn II slhf.	2,9%	102.770	305.226	228.046
Horn III slhf.	2,5%	237.000	186.298	151.298
Innviðir fjárfestingar slhf.	9,8%	25.000	25.000	25.000
Íslensk verðbréf hf.	3,2%	41.041	30.876	41.041
Kjölfesta slhf.	13,2%	288.952	281.612	275.001
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður slhf.	5,7%	394.378	412.205	337.948
Landsbréf - Icelandic Tourism Fund I slhf.	4,9%	164.051	213.737	226.058
MF1 slhf.	2,5%	92.857	108.150	55.173
Norðurturninn hf.	9,9%	152.624	295.259	295.259
TF II slhf.	5,0%	68.000	76.296	36.500
Verðbréfamiðstöð Íslands hf.	10,0%	62.857	62.857	46.857
Samtals óskráð félög undir 2% eignarhlutur			2.870.375	1.444.110
			5.548.943	3.553.472
Hlutdeildarskírteini í skráðum sjóðum:				
Ashmore Emrg. Markets Total Return Fund	6,3%	157.367	136.611	0
Katla Fund Global Value	6,1%	1.317.352	1.428.943	1.509.732
Samtals skráðir sjóðir undir 2% eignarhlutur			8.687.517	6.478.418
			10.253.071	7.988.150

22. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig, frh:

Hlutdeildarskírteini í óskráðum sjóðum:	2018 Hlutdeild	2018 Kostn.verð	2018 Gangvirði	2017 Gangvirði
Akta SK1	6,3%	50.000	54.286	0
Akta Stokkur	7,1%	99.106	90.288	0
Carta Capital	2,3%	2.484	26.558	24.927
Diversified Credit Opportunity Fund	3,3%	311.458	390.367	275.996
Gamma Iceland Fixed Income Fund	6,1%	542.748	603.143	443.489
GAMMA: Credit Opportunity Fund	4,9%	199.489	253.485	232.026
GAMMA: Anglia	3,5%	140.990	155.369	147.672
ÍV Alþjóðlegur hlutabréfasjóður	24,6%	281.292	312.212	343.370
ÍV Áskriftarsjóður ríkisverðbréfa	19,0%	368.487	597.736	579.557
ÍV Erlent hlutabréfasafn	10,2%	41.001	47.393	49.958
ÍV Ríkisskuldabréfasjóður	19,7%	259.236	336.103	322.211
ÍV Skammtímasjóður	3,7%	400.789	404.977	289.425
ÍV Skuldabréfasafn	14,6%	320.875	403.071	386.378
ÍV Sparisafn	4,4%	64.290	83.327	109.830
JR Veðskuldabréf I	4,5%	201.624	213.673	200.619
LPE II	3,7%	52.605	96.709	126.229
LPE II-B	3,6%	233.107	391.603	220.720
ST1	8,0%	228.487	260.650	244.093
Stefnir - ÍS 5	7,2%	597.975	720.382	784.833
Veðskuldabréfasjóður ÍV	5,2%	35.000	46.917	43.182
Samtals óskráðir sjóðir undir 2% eignarhlutur			2.767.059	2.799.438
			8.255.308	7.623.953
Samtals eignarhlutir í félögum og sjóðum			35.661.517	31.406.656

23. Skuldabréf greinast þannig:

	2018	2017
Skuldabréf metin á gangvirði		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	7.984.946	8.718.145
Skuldabréf sveitarfélaga	929.739	859.440
Skuldabréf lánastofnana	2.005.211	1.513.701
Skuldabréf fyrirtækja	1.707.200	717.486
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	225.421	225.060
	12.852.517	12.033.832
Skuldabréf haldið til gjalddaga		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	8.152.080	10.128.637
Skuldabréf sveitarfélaga	1.994.344	2.909.035
Skuldabréf lánastofnana	1.576.178	2.257.964
Skuldabréf fyrirtækja	6.590.886	6.901.816
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	20.804.017	14.528.637
	39.117.505	36.726.089
Skuldabréf samtals	51.970.022	48.759.921
Áætlað gangvirði skuldabréfa haldið til gjalddaga í árslok	40.841.151	38.321.840

Sjóðfélagalán og önnur veðlán greinast þannig:

Lán til sjóðfélaga	17.827.985	13.494.645
Niðurfærsla sjóðfélagalána í árslok	(37.200)	(44.682)
Önnur veðskuldabréf	3.238.653	1.303.734
	21.029.438	14.753.697

24. Fjárfestingar greinast þannig eftir gjaldmiðlum í lok árs 2018:

	Í íslenskum kr.	Í erl. mynt	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	20.585.611	15.075.906	35.661.517
Skuldabréf	49.685.723	2.284.299	51.970.022
Afleiðusamningur	87.395	0	87.395
Bundnar bankainnstæður	15.389	0	15.389
	70.374.118	17.360.205	87.734.323

	Samtals	Hlutfall
Fjárfesting í ISK	70.374.118	80%
Fjárfesting í USD	9.508.793	11%
Fjárfesting í EUR	5.649.081	6%
Fjárfesting í NOK	1.161.864	1%
Fjárfesting í öðrum gjaldmiðlum	1.040.467	1%
	87.734.323	100%

25. Þrepaskipting gangvirðis

Við mat á gangvirði fjárfestinga er stuðst við þrepaskipta verðmatsaðferð. Verðmatsþrepin eru þrjú og stýrast þau af áreiðanleika þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Skilgreining þrepanna er þannig:

1. þrep	Gangvirði sem byggir á viðskiptum skráðra bréfa á virkum markaði.
2. þrep	Gangvirðið byggir ekki á verði á virkum markaði í 1. þrepi heldur sannreynanlegum upplýsingum um eignina svo sem nýleg viðskipti, innra virði eða öðrum mikilvægum markaðsupplýsingum.
3. þrep	Gangvirðismat byggir á öðrum upplýsingum.

Þrepaskipting fjárfestinga á gangvirði í lok árs 2018:

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	28.652.668	6.359.863	648.986	35.661.517
Skuldabréf	11.372.704	1.191.131	288.682	12.852.517
Afleiðusamningar	0	87.395	0	87.395

26. Rekstrarfjármunir

Árið 2018	Rekstrar-fjármunir
Heildarverð 1.1.2018	12.312
Afskrifað 1.1.2018	(5.773)
Viðbót á árinu	4.504
Afskrifað á árinu	(2.629)
Selt og niðurlagt á árinu	(1.392)
Afskriftir af seldu og niðurlögðu á árinu	1.392
Bókfært verð 31.12.2018	8.414
Stofnverð 31.12.2018	15.424
Afskrifað 31.12.2018	(7.010)
Bókfært verð 31.12.2018	8.414
Afskriftahlutföll	20 - 30%

27. Skuldbindingar utan efnahags

Í árslok 2018 voru skuldbindingar sjóðsins vegna fjárfestingaloforða í framtakssjóðum að fjárhæð 5.081 milljónir króna.

Skýringar, frh.:

28. Tryggingafræðileg staða

Við tryggingafræðilega athugun í lok árs 2018 er lagður til grundvallar nýr reiknigrunnur Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um örorku, endurhæfingu og lífslíkur sem hefur umtalsverð áhrif til lækkunar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins. Heildarskuldbindingar sjóðsins eru 2,1% umfram heildareignir en í lok fyrra árs voru heildareignir 1,5% hærri en heildarskuldbindingar. Staða áfallinna skuldbindinga nam 0,6% umfram heildareignir og staða framtíðarskuldbindinga var 4,5% umfram heildareignir. Samkvæmt eldri aðferð hefði heildartryggingafræðileg staða verið jákvæð um 1,5%, staða áfallinna skuldbindinga jákvæð um 2,5% og staða framtíðarskuldbindinga í jafnvægi.
Lífeyrisskuldbinding sjóðsins í árslok 2018 greinist þannig í milljónum króna:

Yfirlit um breytingar á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar í milljónum króna:

Eignir	2018	2017
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í árslok	118.279	107.668
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í ársbyrjun	107.668	99.894
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	10.611	7.774
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	120.868	106.053
Skuldbindingar í ársbyrjun	106.053	99.793
Hækkun skuldbindinga á árinu	14.815	6.260
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	(4.204)	1.514

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar í milljónum króna:

Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	64.167	58.892
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	4.526	3.183
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	3.413	3.164
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(1.012)	(820)
Hækkun vegna breytinga á lífslíkum	2.178	0
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	(406)	(252)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	72.867	64.167

29. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Í daglegri starfsemi sjóðsins eru margir þættir sem geta haft áhrif á rekstur hans og afkomu. Stjórn Lífsverks hefur mótað áhættustefnu fyrir sjóðinn í þeim tilgangi að skilgreina skipulag, umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, að skilgreina þá áhættuþætti sem sjóðurinn vill fylgjast með og jafnframt að skilgreina hvernig fylgst verður með þessum áhættuþáttum. Hluti af áhættustefnu sjóðsins er gerð áhættuskrár og áhættudagskrár, þar sem farið er yfir alla áhættuþætti, hvar og hvernig þeir eru mældir og þeir flokkaðir eftir mikilvægi. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á mótun og setningu stefnunnar og framkvæmdastjóri ber ábyrgð á framkvæmd stefnunnar. Breytingar á henni eru lagðar fyrir stjórn sjóðsins til samþykktar. Áhættustefnan nær yfir starfsemi sjóðsins, en ekki félaga og/eða fyrirtækja í eigu sjóðsins.

Áhættustefna Lífsverks er sett í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með starfsemi lífeyrissjóða. Saman ná áhættustefna sjóðsins og fjárfestingarstefna yfir áhættu- og áhættustýringarstefnu í samræmi við reglugerðina. Tekið er tillit til stærðar, mannafla og einkenna við mat á hæfilegu umfangi áhættustýringar sjóðsins.

Áhættustefna sjóðsins er sett til þriggja ára í senn en er yfirfarin og uppfærð árlega.

Stórn ber ábyrgð á að framkvæmt sé eigið áhættumat a.m.k. árlega og hvenær sem verulegar breytingar verða á áhættusniði sjóðsins. Eigið áhættumat skal taka tillit til allra viðeigandi áhættuþátta, vera framsýnt og í samræmi við rekstur og stefnur sjóðsins. Stjórn rýnir ferlið við gerð eigin áhættumats og endurskoðar forsendur og niðurstöður. Endanlegu áhættumati er skilað til Fjármálaeftirlitsins fyrir lok júní ár hvert.

Áhætta er skilgreind sem hætta á atburði sem dregur úr líkunum á því að lífeyrissjóðurinn nái markmiðum sínum, en meginmarkmið lífeyrissjóðsins er að greiða lífeyri samkvæmt samþykktum.

Skýringar, frh.:

29. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring, frh.:

Áhætta samtryggingardeildar er því öll þau atvik er geta marktækt haft áhrif á getu lífeyrissjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar, þ.e. að tryggingafræðileg staða verði neikvæð til skemmri eða lengri tíma, samanber 2. mgr. 39. laga nr. 129/1997. Áhættan nær bæði til atvika er lúta að eignum og skuldbindingum.

Áhætta séreignardeilda er því öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að eignir/réttindi rétthafa skerðist til skemmri eða lengri tíma.

Áhættuflokkun

Áhættu samtryggingardeildar sjóðsins er skipt í fjárhagslega áhættu, lausafjáráhættu, mótaðilaáhættu, lífeyristryggingaráhættu og rekstraráhættu. Áhættu séreignardeilda er skipt í fjóra flokka; fjárhagslega áhættu, lausafjáráhættu, mótaðilaáhættu og rekstraráhættu.

Fjárhagsleg áhætta, lausafjáráhætta, mótaðilaáhætta og lífeyristryggingaráhætta er áhætta tengd eignum og skuldbindingum sjóðsins (efnahagsreikningi sjóðsins). Rekstraráhætta á m.a. rætur að rekja til áhættu tengdri upplýsingakerfum sjóðsins, framkvæmd viðskipta, ófullnægjandi verkferlum eða vanhæfi starfsmanna m.t.t. þekkingar, reynslu eða heilinda.

Hér á eftir verður gerð grein fyrir helstu flokkum áhættu en innan hvers flokks eru síðan skilgreindir áhættuþættir, sem eru í heildina 28 í rekstri samtryggingardeildar lífeyrissjóðsins og 22 í rekstri séreignardeilda.

Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta er fólgin í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Undir fjárhagslega áhættu falla vaxta- og endurfjárfestingaráhætta, uppgreiðsluáhætta, markaðsáhætta, gjaldmiðlaáhætta, verðbólguáhætta, áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings og ósamræmisáhætta er varðar samtryggingardeild, en þar er átt við hættuna á ósamræmi í breytingum á markaðsvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar.

Liður í eftirliti með fjárhagslegri áhættu eru skýrar verklagsreglur og vinnulag, þ.m.t. aðferðir til að vakta, meta og stýra þeim áhættum sem starfsemi sjóðsins fylgja. Stjórn sjóðsins fær mánaðarlegar skýrslur um fjárhagsstöðu sjóðsins og yfirfer ársfjórðungslega áhættuskýrslur og álagspróf.

Lausafjáráhætta

Lausafjáráhætta er annars vegar seljanleikaáhætta, sem felur í sér þá áhættu að ekki sé hægt að selja (eða kaupa) tiltekinn fjármálagerning á viðunandi verði með stuttum fyrirvara og hins vegar útstreymisáhætta, sem er sú áhætta að ekki sé hægt að standa við greiðslur í krónum eða erlendum myntum, t.d. vegna lífeyrisskuldbindinga, skuldbindinga í sjóðum, vegna uppgjörs samninga eða úttekta á séreignarsparnaði. Seljanleikaáhætta getur komið til vegna óvenjulegra markaðsaðstæðna en einnig vegna eiginleika viðkomandi fjármálagernings. Algengur mælikvarði á seljanleika fæst með því að athuga veltu tiltekinna verðbréfa og bera saman við eignastöðu sjóðsins í sama flokki verðbréfa. Meta þarf útstreymisáhættu með því að skoða vænt nettó innstreymi/útstreymi lífeyrissjóðsins og meta áhættu á fráviki frá þeirri áætlun.

Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta samanstendur af útlánaáhættu, samþjöppunaráhættu, landsáhættu og afhendingar- og uppgjörsáhættu. Útlánaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum eða vegna samninga sem fela í sér útlánaígildi. Samþjöppunaráhætta er heildaráhætta eignasafns af tilteknum mótaðila og aðilum honum tengdum. Landsáhætta er hættan á að fjárfestingar sjóðsins séu of tengdar einu landi eða landsvæði. Afhendingar- og uppgjörsáhætta er sú áhætta að uppgjör viðskipta sé ekki í samræmi við fyrirmæli, eða að eignir tapist vegna gjaldþrots (eða greiðslufalls) vörsluaðila, þegar eignir sjóðsins eru í vörslu hjá 3ja aðila.

Mótaðilaáhætta er metin áður en viðskipti eiga sér stað og með reglubundnum hætti, m.a. með áhættuflokkun og skýrslugjöf til stjórnar og eftirlitsaðila.

Lífeyristryggingaráhætta

Felst í hættunni á því að skerða þurfi réttindi sjóðfélaga ef skuldbindingar vaxa meira en eignir, hættu sem stafar af miklum samdrætti í iðgjöldum, hættu á neikvæðri þróun í ytra umhverfi sjóðsins, hættu á að lýðfræðileg samsetning sjóðfélaga breytist á þann veg að skuldbindingar hækki umfram áætlanir og hættu á að sjóðfélagar flytji réttindi sín. Lífeyristryggingaráhætta er metin árlega af tryggingastærðfræðingi sjóðsins og gerð eru álagspróf sem sýna hvaða áhrif breytingar á mismunandi forsendum hafa á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

29. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring, frh.:

Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er almenn hætta á að uppsagnir eða veikindi starfsmanna leiði til rekstrarerfiðleika, almenn áhætta sem snýr að hlítingu starfsmanna við lög og reglur, samþykktir og verkferla, áhætta vegna svika, sem valdið geta sjóðnum fjárhagslegu tjóni, áhætta vegna vél- og hugbúnaðar, sem notaður er í daglegum rekstri, orðsporsáhætta og pólitísk áhætta. Undir rekstraráhættu flokkast einnig skjalaáhætta, úrskurðaráhætta lífeyris, áhætta vegna útvistunar og upplýsingaáhætta.

Helstu tæki til að takmarka rekstraráhættu er að tryggja að starfsemi sjóðsins sé í samræmi við lög og reglugerðir, skýrar starfsreglur, verkferlar og verklýsingar og öflugt innra eftirlit, sem m.a. tryggir aðgreiningu starfa innan sjóðsins. Í áhættustefnu sjóðsins er skilgreint hvernig eftirliti með rekstraráhættu er háttað. Þá gerir innri endurskoðandi sjóðsins úttekt á innra eftirliti árlega.

Næmnigreining áhættuþátta

Ársfjórðungslega lætur sjóðurinn taka saman yfirlit um það hvaða áhrif mismunandi sviðsmyndir sem stafa frá fjármálagerningum og skuldbindingum sjóðsins kynnu að hafa á tryggingafræðilega stöðu. Skoðað er hvaða áhrif verðbólguskot kynni að hafa, skyndilegar breyting á virði innlendra og erlendra hlutabréfa, breyting á gengi krónu og samspil verðbólgu og gengi krónu. Hér að neðan er yfirlit sem sýnir eðli og umfang helstu áhættuþátta og áætluð breyting á tryggingafræðilega stöðu eftir eitt ár:

Áhættuþáttur / sviðsmyndir	Tryggingafræðileg staða	Breyting trygginga-fræðilegrar stöðu
Núverandi staða	-2,1%	0,0%
Verðbólga 6,5%	-2,9%	-0,7%
Lækkun á virði erlendra hlutabréfa um 25%	-4,7%	-2,6%
Hækkun á virði erlendra hlutabréfa um 20%	-1,1%	1,1%
Hækkun á gengi krónu um 10%	-3,3%	-1,1%
Lækkun á gengi krónu um 10%	-0,4%	1,7%
Lækkun á virði innlendra hlutabréfa um 15%	-5,1%	-2,9%
Hækkun á virði innlendra hlutabréfa um 25%	-0,3%	1,8%
Verðbólga 6,5% og lækkun á gengi krónu um 10%	-1,4%	0,7%
Verðbólga 1,5% og hækkun á gengi krónu um 10%	-2,6%	-0,4%

Reglulega eru gerð álagspróf en markmið þeirra er að meta hvort munur á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga verði meiri en 10% en þá er samkvæmt lögum skylt að gera nauðsynlegar breytingar á og með sama hætti ef þessi munur hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár. Við álagsprófið er horft til undirliggjandi eigna í verðbréfasjóðum og fjárfestingarsjóðum.

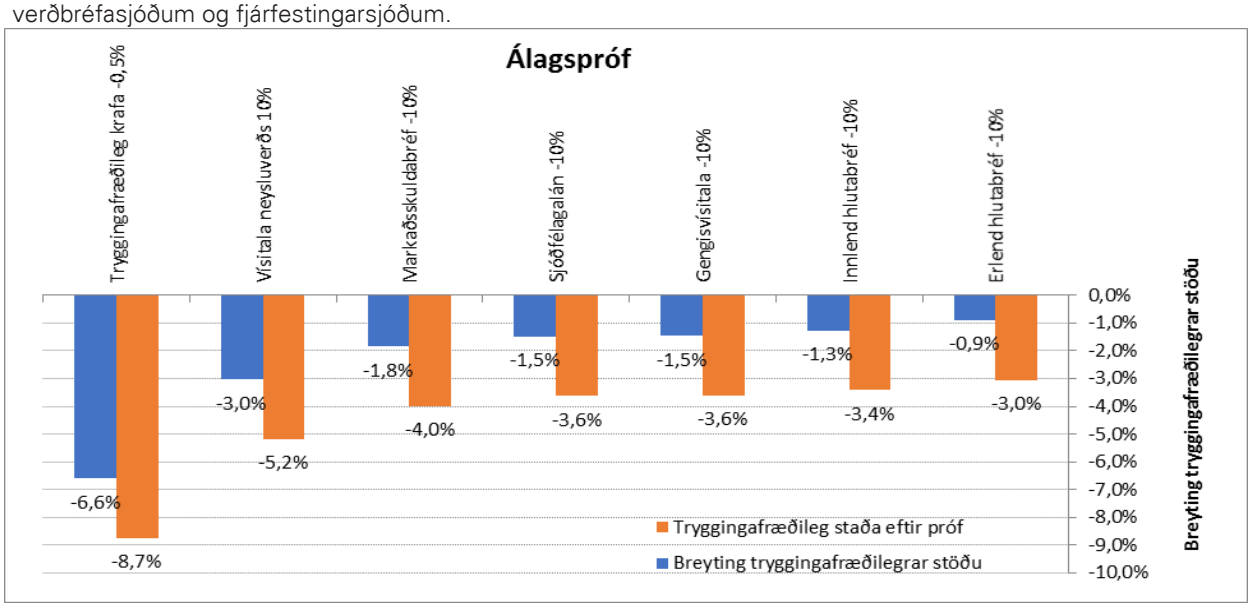

30. Kennitölur:

Samtryggingardeild	2018	2017	2016	2015	2014
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt:					
Hrein eign umfram heildar skuldbind.	(2,1%)	1,5%	0,1%	2,6%	0,2%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbind.	(0,6%)	2,4%	1,2%	4,1%	(0,3%)
Ávöxtun:					
Hrein raunávöxtun	1,1%	3,6%	2,6%	8,2%	6,1%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar					
síðastliðin fimm ár	4,3%	5,0%	5,4%	5,0%	2,9%
síðastliðin tíu ár	2,9%	(1,0%)	(1,4%)	(0,7%)	(0,5%)
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	25,9%	27,5%	26,3%	26,5%	17,4%
Skráð skuldabréf	31,6%	36,4%	42,9%	48,8%	50,6%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	15,8%	13,3%	12,0%	11,4%	14,8%
Óskráð skuldabréf	26,6%	22,8%	18,7%	13,3%	14,6%
Afleiðusamningar	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bundnar bankainnstæður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	77,4%	80,5%	83,9%	82,2%	81,3%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	22,6%	19,5%	16,1%	17,8%	18,7%
Fjöldi:					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	2.842	2.757	2.664	2.612	2.568
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	4.932	4.716	4.564	4.421	4.255
Fjöldi lífeyrisþega	463	419	381	352	325
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	80,9%	80,2%	80,0%	74,3%	76,7%
Örorkulífeyrir	9,3%	9,0%	7,9%	12,1%	8,3%
Makalífeyrir	9,1%	9,9%	11,3%	12,4%	13,6%
Barnalífeyrir	0,7%	0,9%	0,9%	1,2%	1,4%
Fjárhæðir á föstu verðlagi:					
Iðgjöld alls	3.625.775	3.449.465	3.253.225	2.987.499	2.888.206
Lífeyrir alls	1.012.351	875.791	746.052	698.187	631.029
Hreinar fjárfestingartekjur	3.301.288	3.732.661	3.135.938	5.716.164	3.648.613
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður	216.873	211.659	203.475	223.147	186.220
Hækkun á hreinni eign	5.697.839	6.094.676	5.439.636	7.782.329	5.797.782
Aðrar kennitölur:					
Stöðugildi á árinu	7,75	7	7	7,6	6,2
Lífeyrisbyrði	27,9%	25,4%	22,9%	23,4%	21,8%
Hreinar fjárf.tekjur af meðalstöðu eigna	4,6%	5,5%	5,0%	10,0%	7,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður					
í hlutfalli af iðgjöldum	6,0%	6,1%	6,3%	7,5%	6,4%
í hlutfalli af meðalstöðu eigna	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%

30. Kennitölur, frh.:

Séreignardeild:	2018	2017	2016	2015	2014
Lífsverk 1					
Hrein raunávöxtun	(1,7%)	4,4%	(1,6%)	11,8%	3,4%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	3,1%	5,5%	5,6%	6,8%	6,3%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	48,6%	53,0%	46,8%	51,3%	44,8%
Skuldabréf	51,4%	47,0%	53,2%	48,7%	46,9%
Annað	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	8,3%
Eignir í íslenskum krónum	93,4%	94,2%	98,6%	95,8%	95,9%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	6,6%	5,8%	1,4%	4,2%	4,1%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	614	536	394	342	309
Fjöldi lífeyrisþega	4	1	1	3	12
Lífsverk 2					
Hrein raunávöxtun	1,0%	5,6%	1,5%	6,3%	1,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	3,2%	3,3%	2,6%	2,8%	2,9%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	33,7%	27,1%	26,9%	27,6%	26,5%
Skuldabréf	66,3%	72,9%	73,0%	70,8%	70,1%
Annað	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%	3,4%
Eignir í íslenskum krónum	94,5%	98,4%	98,8%	99,5%	100,0%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	5,5%	1,6%	1,2%	0,5%	0,0%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	2.244	2.247	2.282	2.284	2.306
Fjöldi lífeyrisþega	58	49	58	49	98
Lífsverk 3					
Hrein raunávöxtun	0,6%	3,1%	3,0%	2,5%	3,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	2,5%	2,6%	2,1%	1,6%	2,4%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	21,6%	19,5%	37,4%	42,8%	12,8%
Skuldabréf	74,5%	75,9%	54,1%	35,9%	25,4%
Annað	3,9%	4,6%	8,6%	21,3%	61,8%
Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	114	91	61	51	46
Fjöldi lífeyrisþega	2	5	2	4	3

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Engjateigi 9 - 105 Reykjavík
www.lifsverk.is